

Η
ΑΡΧΗ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ
1ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της στις 18 Φεβρουαρίου 2022 με την εξής σύνθεση: Ελευθερία Καλαμιώτη, Πρόεδρος και Εισηγήτρια, Αθηνά Μπουζιούρη και Σωτηρία Σταματοπούλου (σε αναπλήρωση του μέλους Σταυρούλας Κουρή σύμφωνα με την υπ' αρ. 13/2022 Πράξη Προέδρου ΑΕΠΠ), Μέλη.

Για να εξετάσει την από 13-01-2022 με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης Α.Ε.Π.Π. 64/14.01.2022 Προδικαστική Προσφυγή του Οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...» και με διακριτικό τίτλο «...», (εφεξής η «προσφεύγουσα»), που εδρεύει στ.. ... (... αρ. ...), όπως εκπροσωπείται νόμιμα

Κατά της ... (εφεξής η «αναθέτουσα αρχή»), όπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Του παρεμβαίνοντος ..., που κατοικεί στ.. ... (οδός ...) (εφεξής «ο παρεμβαίνων»)

Με την κρινόμενη προδικαστική προσφυγή, η προσφεύγουσα αιτείται να ακυρωθεί η με αριθμ. 1767/20-12-2021 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής της αναθέτουσας αρχής (εφεξής η «προσβαλλόμενη»), η οποία έκανε δεκτή την αιτιολόγηση της προσφοράς (για ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά) που υπέβαλε ο έτερος συμμετέχων παρεμβαίνων ... και ανέδειξε αυτόν προσωρινό ανάδοχο με προσφερόμενο ποσοστό έκπτωσης 29,14%.

Με την παρέμβασή του ο παρεμβαίνων επιδιώκει την απόρριψη της κρινόμενης προσφυγής με σκοπό την διατήρηση της ισχύος της προσβαλλόμενης πράξης με την οποία έχει ανακηρυχθεί προσωρινός ανάδοχος.

Η συζήτηση άρχισε αφού άκουσε την Εισηγήτρια Ελευθερία Καλαμιώτη

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφτηκε κατά τον Νόμο

Αριθμός Απόφασης: 343/2022

1. Επειδή για την άσκηση της κρινόμενης προσφυγής έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο σύμφωνα με τα άρθρα 363 του Ν. 4412/2016 και 5 του Π.Δ. 39/2017, ποσού 1.452,00 ευρώ (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό ..., την από 13-01-2022 πληρωμή στην ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK A.E. και την εκτύπωση από τη σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών με την ένδειξη «δεσμευμένο»), το οποίο υπολογίζεται με βάση την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης 290.322,58 ευρώ άνευ ΦΠΑ.

2. Επειδή η προσβαλλόμενη εκδόθηκε στο πλαίσιο του ανοικτού ηλεκτρονικού δημόσιου διαγωνισμού για την επιλογή αναδόχου για το έργο «Ολοκλήρωση της βελτίωσης της ασφάλειας του δρόμου ...», προεκτιμώμενης αξίας 290.322,58 €, χωρίς ΦΠΑ, δυνάμει της επίμαχης διακήρυξης του προκείμενου διαγωνισμού. Συγκεκριμένα, με την την υπ' αριθμ. 873/15-06-2021 – Πράξη 22/2021 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής της αναθέτουσας αρχής (ΑΔΑ: ...), εγκρίθηκαν οι όροι της Διακήρυξης και συγκροτήθηκε η Επιτροπή Διαγωνισμού του έργου με τίτλο: «ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΗΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΔΡΟΜΟΥ ...», προϋπολογισμού 360.000,00 €. Κριτήριο ανάθεσης του διαγωνισμού ορίστηκε η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής, σύμφωνα με το άρθρο 86 του Ν.4412/2016 και σύστημα υποβολής προσφορών αυτό των επί μέρους ποσοστών έκπτωσης (άρθρο 95 παρ. 2α του Ν.4412/2016). Η επιλογή του αναδόχου γίνεται με την ανοικτή διαδικασία του άρθρου 27 του Ν. 4412/2016 (άρθρο 13) με κριτήριο ανάθεσης της σύμβασης την πλέον συμφέρουσα από οικονομικής άποψης προσφορά, μόνο βάσει τιμής (χαμηλότερη τιμή). Η καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών ήταν σύμφωνα με το άρθρο 18 της διακήρυξης, η 18-10-2021 ημέρα Δευτέρα και ώρα 10:00 π.μ. και η ημερομηνία ηλεκτρονικής αποσφράγισης των προσφορών η 25-10-2021 ημέρα Δευτέρα και ώρα 10:30 π.μ. Με την προσβαλλόμενη απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής της αναθέτουσας αρχής (ΑΔΑ: ...), εγκρίθηκε το από 10-12-2021 1ο ΠΡΑΚΤΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΜΕΣΩ ΤΟΥ Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ., μετά την αξιολόγηση των αιτιολογήσεων των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών για την ανάδειξη προσωρινού αναδόχου κατασκευής του άνω έργου, με το οποίο η Επιτροπή

Αριθμός Απόφασης: 343/2022

του Διαγωνισμού εισηγήθηκε την 1. Την αποδοχή των αιτιολογήσεων της οικονομικής προσφοράς του παρεμβαίνοντος οικονομικού φορέα 2. Την αποδοχή των προσφορών που υπέβαλαν οι διαγωνιζόμενοι ως σύμφωνες με τους όρους της διακήρυξης, όπως προκύπτει από το ως άνω πρακτικό και συγκεκριμένα ο παρεμβαίνων με ποσοστό 29,14% και η προσφεύγουσα με ποσοστό 0,52% 3. Την ανάδειξη ως προσωρινού αναδόχου της σύμβασης, τον μειοδότη παρεμβαίνοντα οικονομικό φορέα με μέση ποσοστιαία έκπτωση 29,14 %. Ειδικότερα, η Επιτροπή Διαγωνισμού ενημέρωσε την αναθέτουσα αρχή, ότι θα πρέπει να κινηθεί η διαδικασία του άρθρου 4.1 της διακήρυξης δεδομένου ότι το ποσοστό εκπτώσεως του παρεμβαίνοντος είχε απόκλιση μεγαλύτερη των δέκα (10) μονάδων από το μέσο όρο των παραδεκτών προσφορών. Η Διεύθυνση Τεχνικών Έργων της Π.Ε. ... με το υπ' αριθμ. πρωτ. 348560/25.10.2021 (6257)/5.10.2021 έγγραφό της κάλεσε τον παρεμβαίνοντα κατ' εφαρμογή του άρθρου 4.1 της διακήρυξης και 88 και 89 του Ν. 4412/2016 να αιτιολογήσει εντός προθεσμίας είκοσι (20) ημερών την προσφορά του καθώς αυτή κρίθηκε ως ασυνήθιστα χαμηλή. Ο παρεμβαίνων, σε απάντηση της ανταποκρινόμενος ως άνω πρόσκλησης της αναθέτουσας αρχής υπέβαλε την από 13.11.2021 αιτιολόγηση της προσφοράς του αναφέροντας όλα τα στοιχεία που θεωρούσε ότι αποδείκνυαν το κερδοφόρο αυτής του και κάλυπταν τις απαιτήσεις της πρόσκλησης. Εν συνεχεία, η αναθέτουσα αρχή με το από 22.11.2021 έγγραφό της κάλεσε τον παρεμβαίνοντα να υποβάλει εντός δέκα (10) ημερών συμπληρωματικά στοιχεία προς αιτιολόγηση της προσφοράς του. Με την υποβολή των συμπληρωματικών στοιχείων αιτιολόγησης η Επιτροπή Διαγωνισμού με το 1ο πρακτικό της θεώρησε ότι η αιτιολόγηση της προσφοράς του παρεμβαίνοντος είναι πλήρης και ότι το έργο μπορεί να εκτελεσθεί βάσει αυτής και γνωμοδότησε υπέρ της ανάδειξης του παρεμβαίνοντος ως προσωρινού αναδόχου του ως άνω έργου. Η Οικονομική Επιτροπή της αναθέτουσας αρχής, στην οποία διαβιβάσθηκε το πρακτικό της Επιτροπής Διαγωνισμού, με την προσβαλλόμενη απόφασή της έκανε δεκτή την αιτιολόγηση της προσφοράς που υπέβαλε ο παρεμβαίνων και ανέδειξε αυτόν προσωρινό ανάδοχο με προσφερόμενο ποσοστό έκπτωσης 29,14%.

3. Επειδή το πλήρες κείμενο της διακήρυξης καταχωρήθηκε στο Κεντρικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.) στις 17-09-2021 με

Αριθμός Απόφασης: 343/2022

ΑΔΑΜ ..., καθώς και στη διαδικτυακή πύλη του ΕΣΗΔΗΣ, όπου ο επίμαχος διαγωνισμός έλαβε αύξοντα αριθμό ΕΣΗΔΗΣ ...

4. Επειδή, ο επίδικος διαγωνισμός που προκήρυξε η αναθέτουσα αρχή ενόψει του αντικειμένου του, της προϋπολογισθείσας αξίας της σύμβασης και του χρόνου εκκίνησης της διαδικασίας ανάθεσης εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου IV του Ν. 4412/2016.

5. Επειδή η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή: α) έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα καθόσον κατατέθηκε στις 13-01-2022 στον ηλεκτρονικό τόπο για του διαγωνισμού, λαμβανομένου υπ' όψιν ότι η προσβαλλόμενη κοινοποιήθηκε στην προσφεύγουσα στις 03-01-2022 μέσω της «Επικοινωνίας» του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού, β) είναι ηλεκτρονικά υπογεγραμμένη και ασκήθηκε με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του ΠΔ 39/2017 και γ) κοινοποιήθηκε στην ΑΕΠΠ αυθημερόν με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 361 και τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 362 του Ν. 4412/2016 και την παρ. 1 εδ. α) του άρθρου 4, και την παρ. 2 του άρθ. 8 του ΠΔ 39/2017.

6. Επειδή, η προσφεύγουσα θεμελιώνει έννομο συμφέρον καθόσον έχει συμμετάσχει στον διαγωνισμό με παραδεκτή προσφορά, έχει καταταγεί στη δεύτερη θέση σε σειρά μειοδοσίας και έχει προσδοκία ανάληψης της υπό ανάθεση σύμβασης.

7. Επειδή στις 14-01-2022 η αναθέτουσα αρχή προέβη σε κοινοποίηση της υπό εξέταση προσφυγής, δια μέσω της «επικοινωνίας» του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού προς όλους τους ενδιαφερόμενους σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 1 α του ΠΔ 39/2017.

8. Επειδή ο παρεμβαίνων άσκησε εμπροθέσμως στις 24-01-2022 την με ίδια ημερομηνία παρέμβασή του δοθέντος ότι έλαβε γνώση στις 14-01-2022 της υπό εξέταση προδικαστικής προσφυγής, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 362 του ν. 4412/2016. Ο παρεμβαίνων, δε, έχει προφανές έννομο συμφέρον να παρέμβει, αφού επιδιώκει την απόρριψη της κρινόμενης προσφυγής με σκοπό την διατήρηση της ισχύος της προσβαλλόμενης πράξης με την οποία έχει ανακηρυχθεί προσωρινός ανάδοχος.

Αριθμός Απόφασης: 343/2022

9. Επειδή με την υπ' αριθμ. 74/2022 Πράξη και την υπ' αριθμ. 336/2022 τροποποιητική Πράξη της Προέδρου του 1^{ου} Κλιμακίου, ορίσθηκε Εισηγήτρια και ημερομηνία εξέτασης της κρινόμενης προδικαστικής προσφυγής και κλήθηκε η αναθέτουσα αρχή να υποβάλει τις απόψεις της επί της υπό εξέταση προσφυγής και επί του αιτήματος λήψης προσωρινών μέτρων.

10. Επειδή, η αναθέτουσα αρχή υπέβαλε εμπρόθεσμα στις 28-01-2022 τις απόψεις της, σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. β της παρ. 1 του άρθρου 365 του ν. 4412/2016, επί της υπό εξέταση προσφυγής, ενώ η προσφεύγουσα ανήρτησε εμπρόθεσμα μέσω της «Επικοινωνίας» του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού την 02-02-2022 το με ίδια ημερομηνία Υπόμνημά της προς αντίκρουση των απόψεων της αναθέτουσας αρχής και προς απόρριψη της ανωτέρω παρέμβασης.

11. Επειδή, σε συνέχεια των ανωτέρω, η υπό εξέταση προσφυγή νομίμως εισάγεται ενώπιον του 1^{ου} Κλιμακίου της ΑΕΠΠ σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 346 και 360 του ν. 4412/2016 και του άρθρου 3 του Π.Δ/τος 39/2017.

12. Επειδή, η προσφεύγουσα στην υπό κρίση προσφυγή της ισχυρίζεται ότι η προσβαλλομένη απόφαση της αναθέτουσας αρχής είναι ακυρωτέα, ως μη επαρκώς αιτιολογημένη, καθόσον, προκειμένου να αιτιολογήσει η αναθέτουσα αρχή την αποδοχή της αιτιολόγησης που υπέβαλε ο παρεμβαίνων ως προς το ασυνήθιστα χαμηλό ύψος της προσφοράς του, προβαίνει απλώς σε γενικόλογες εκτιμήσεις χωρίς να περιλαμβάνει καμία απολύτως αξιολογική κρίση (εκτίμηση περί της λυσιτέλειας των εξηγήσεων που παρείχε ο παρεμβαίνων) ως προς την προσφορότητα καθενός ξεχωριστά από τα αναφερόμενα από τον παρεμβαίνοντα, ήτοι χωρίς αναφορά γιατί δεν απέχουν πολύ από την πραγματικότητα, ποιο το κόστος προμήθειας των υλικών, ποιο το κόστος μίσθωσης μηχανημάτων (οδοστρωσίας – εκσκαφών), ποια τα λειτουργικά έξοδα και έξοδα συντήρησης των μηχανημάτων, ποιο το κόστος ασφαλιστικών εισφορών κλπ. Η προσβαλλομένη απόφαση αναφέρεται στην περιγραφή του τρόπου προμήθειας των υλικών, της εξεύρεσης των μηχανημάτων και τη μεθοδολογία εκτέλεσης του έργου χωρίς, κατά τους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας, καμία αναφορά στο οικονομικό κόστος, προκειμένου να ελεγχθεί η νομιμότητα της αιτιολογίας της

Αριθμός Απόφασης: 343/2022

προσβαλλομένης πράξης, εκτός της απλής αναφοράς στην αποδοχή των εξηγήσεων του παρεμβαίνοντος εκ μέρους της Αναθέτουσας Αρχής, ενώ, κατά την προσφεύγουσα, ήταν απαραίτητο να καταστούν γνωστά και τα στοιχεία, τα οποία αυτή έλαβε υπόψη της για να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι πράγματι η υποβληθείσα αιτιολόγηση είναι επαρκής και πλήρης ούτως ώστε να μπορεί ασκήσει αποτελεσματικά τα δικαιώματα έννομης προστασίας της από τη βλάβη που η προσβαλλόμενη πράξη της προκαλεί. Ούτε δύναται, κατά την προσφεύγουσα, να θεωρηθεί ως νόμιμη αιτιολογία της προσβαλλόμενης η επάλληλη αιτιολογία της Επιτροπής Διαγωνισμού ότι η πεποίθησή της για επιτυχή ολοκλήρωση του έργου προκύπτει από το γεγονός ότι άλλο έργο ίδιας φύσεως εκτελέσθηκε επιτυχώς με έκπτωση 58,60%. Κατά την προσφεύγουσα, η κρίση αυτή της Επιτροπής Διαγωνισμού την οποία υιοθέτησε η Οικονομική Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφασή της δεν δύναται επ' ουδενί να αποτελέσει νόμιμη αιτιολογία της καθώς δεν αναφέρεται ούτε εάν οι εργασίες του συγκεκριμένου έργου είναι ίδιες κατ' είδος και ποσότητα με τις εργασίες του επίμαχου έργου, ούτε εάν περαιώθηκε εμπρόθεσμα κλπ., ενώ δεν αποτελεί νόμιμη αιτιολογία η γενικόλογη αναφορά της αναθέτουσας αρχής ότι και άλλα έργα έχουν ανατεθεί με τις ίδιες ή μεγαλύτερες εκπτώσεις. Σύμφωνα με όσα ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, η Οικονομική Επιτροπή και η Επιτροπή Διαγωνισμού οφείλουν να εξετάσουν την λυσιτέλεια και προσφορότητα των στοιχείων της αιτιολόγησης και όχι να παραπέμπουν με γενικόλογες αναφορές σε άλλα έργα, εν όψει δε των ανωτέρω η προσβαλλόμενη απόφαση που θεώρησε ως επαρκή την αιτιολόγηση του παρεμβαίνοντος είναι ακυρωτέα για παντελή έλλειψη αιτιολογίας, άλλως και σε κάθε περίπτωση για πλημμελή αιτιολογία. Εν συνεχεία, η προσφεύγουσα αναφέρεται σε ισχυρισμούς προς αντίκρουση της αιτιολόγησης που υπέβαλε ο παρεμβαίνων, στο μέτρο του δυνατού, ως αναφέρει, δεδομένης της πρόδηλης αοριστίας της, αναπτύσσοντας τα σχετικά επιχειρήματά της, ως αναλυτικά τα εκθέτει στην κρινόμενη προσφυγή της. Τέλος, επισημαίνει η προσφεύγουσα, ότι το συγκεκριμένο έργο δεν είναι ένα συνηθισμένο έργο οδοποιίας διότι είναι η ολοκλήρωση του έργου στο οποίο έχασε τη ζωή του χειριστής μηχανήματος (γκρέϊντερ) κατά την εκτέλεση των εργασιών της προηγούμενης εργολαβίας και για το λόγο αυτό η συμμετοχή στο διαγωνισμό δεν ήταν μεγάλη.

Αριθμός Απόφασης: 343/2022

13. Ο παρεμβαίνων στην άνω παρέμβασή του, ισχυρίζεται ότι με την αρχική και την συμπληρωματική αιτιολογία που κλήθηκε να υποβάλει, απέδειξε το κερδοφόρο της προσφοράς του. Επεξηγηματικά αναφέρει ότι για τα μηχανήματα που ανέφερε στις αιτιολογήσεις ότι έχει στην διάθεσή του είναι:

α) φορτηγό αυτοκίνητο με αρ. κυκλοφορίας, κατάλληλο για έργα οδοποιίας μάρκας ... τεσσάρων αξόνων με μάζα οχήματος εν κυκλοφορία 13.278Kg και με μέγιστη αποδεκτή μάζα φορτωμένου οχήματος εν κυκλοφορία 32.000Kg, όπως αυτά προκύπτουν από την άδεια κυκλοφορίας του. β) Μηχάνημα Έργων Οδοποιίας Φορτωτής - Εκσκαφέας εργοστασίου κατασκευής ..., με αριθμό κυκλοφορίας ME ... που εκδόθηκε από την ΔΤΕ της ΠΕ Τα παραπάνω είναι αρκετά και μπορούν να καλύψουν μεγάλο τμήμα του έργου, και όπως ο παρεμβαίνων επικαλείται ότι παρουσιάζει στην ως άνω παρέμβασή του, τις εργασίες εκσκαφής, φόρτωσης και μεταφοράς, όλων των υλικών, και την εργασία της τοποθέτησης έμπηξης των στηθαίων ασφαλείας του έργου. Ο παρεμβαίνων επικαλείται ότι τα μέσα αυτά βρίσκονται στην διάθεσή του ολόκληρο το έτος 2021 και το έτος 2022 με μίσθωση από την ιδιοκτήτρια εταιρεία, ενώ με την μίσθωση αναλαμβάνει ο παρεμβαίνων μόνο τα έξοδα των καυσίμων και του οδηγού και δεν βαρύνεται με άλλα έξοδα των μέσων αυτών, πχ. τέλη κυκλοφορίας, ασφάλειες, συντήρηση, κλπ. Προς απόδειξη του ισχυρισμού του, ο παρεμβαίνων προσκομίζει το μισθωτήριο των ετών 2021 και 2022, τα οποία έχουν υποβληθεί στο taxisnet στο πεδίο «Κατάσταση Συμφωνητικών παραγράφου 16, άρθρου 8, Ν 1882/90» που υποβάλλονται οι συμβάσεις μισθωτήρια. Ισχυρίζεται δε ο παρεμβαίνων ότι τα μέσα αυτά τα χειρίζεται ο ίδιος κατέχοντας την αναγκαία επαγγελματική άδεια οδήγησης φορτηγού αυτοκινήτου (Δίπλωμα Γ κατηγορίας), αλλά και άδεια οδήγησης Φορτηγού με ρυμουλκό, νταλικά, (Δίπλωμα Ε κατηγορίας). Επίσης, αναφέρει ότι κατέχει την απαραίτητη Άδεια χειριστή μηχανημάτων έργου του Π.Δ 113/2012/ΦΕΚ 198Α, η οποία του δίνει το δικαίωμα να χειρίζεται ο ίδιος τα μηχανήματα ώστε να απαλλάσσεται από τις δαπάνες χειριστών και οδηγών. Ως εργατικό προσωπικό, όπως αναφέρεται στις αιτιολογήσεις που υπεβλήθησαν εκ μέρους του και έγιναν αποδεκτές από την αναθέτουσα αρχή, διευκρινίζει περαιτέρω στην ως άνω παρέμβασή του ότι για την εκτέλεση των εργασιών του έργου, έχει προσληφθεί ως μισθωτός ο εργατοτεχνίτης ..., ο οποίος θα εργασθεί για την εκτέλεση όλων των εργασιών του έργου. Με βάση

Αριθμός Απόφασης: 343/2022

τα παραπάνω, κατά τον παρεμβαίνοντα, παρουσιάζεται το ποσόν των εσόδων από την κάθε ομάδα εργασιών, και αναλύεται το κόστος της, δηλ. τα έξοδα της συγκεκριμένης ομάδας όπως εξηγήθηκε στην αιτιολόγηση, και όπως στην ως άνω παρέμβασή του εξειδικεύεται και συγκεκριμένα αναφέρεται ο παρεμβαίνων στις κάτωθι ομάδες, αναπτύσσοντας αναλυτικά τα όσα αναφέρει στην ως άνω παρέμβασή του και συγκεκριμένα: Ομάδα Α Χωματοουργικά (καθαρισμοί & άρση καταπτώσεων), Ομάδα Β Τεχνικά Έργα με (χωματοουργικές εργασίες- σκυροδέματα & οπλισμοί), ΟΜΑΔΑ Γ: ΟΔΟΣΤΡΩΣΙΑ, ΟΜΑΔΑ Δ: ΑΣΦΑΛΤΙΚΑ, ΟΜΑΔΑ Ε: ΣΗΜΑΝΣΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ, επικαλούμενος ο παρεμβαίνων ότι από όλα τα παραπάνω εκτεθέντα, προκύπτει σαφώς ότι το έργο στο σύνολό του παρουσιάζει κέρδη. Περαιτέρω, ο παρεμβαίνων ισχυρίζεται ότι όλα τα στοιχεία, υποσχέσεις, προσφορές, παραστατικά κλπ που επικαλείται, τα έθεσε υπόψη της Δνσης Τεχνικών Εργων της Π.Ε ..., και της Επιτροπής Διαγωνισμού και ορθά δέχθηκε την αιτιολόγησή του, καθώς τον γνωρίζουν πολύ καλά επί 40 χρόνια που δραστηριοποιείται στην υπηρεσία, από το 1984 που ανέλαβε το πρώτο του έργο στην Υπηρεσία, έκτοτε δε έχει αναλάβει και κατασκευάσει πάρα πολλά πανομοιότυπα έργα με εκπτώσεις αρκετά μεγαλύτερες από 29,14% που είναι η συγκεκριμένη έκπτωση, εκπτώσεις που έχουν ξεπεράσει το και το 55%, και ποτέ δεν έχει παρουσιαστεί το παραμικρό πρόβλημα στα έργα του. Σχετικά με τα Γενικά έξοδα του έργου, για όσα ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, αναφέρει ο παρεμβαίνων ότι ο σχετικός ισχυρισμός της προσφεύγουσας είναι αναληθής και ότι τα Γενικά έξοδα δεν ανέρχονται ούτε στο ελάχιστο σε 45.000 διότι όλες οι υποστηρικτικές μελέτες που θα απαιτηθούν, σχέδια, διαγράμματα, ΣΑΥ ΦΑΥ κλπ θα εκπονηθούν αποκλειστικά από τον ίδιο ο οποίος είναι επιστήμων Διπλωματούχος Τοπογράφος Μηχανικός, έχει την γνώση, το επαγγελματικό δικαίωμα και την εμπειρία και διαθέτει τον τεχνολογικό εξοπλισμό για να τις εκπονήσει. Μνημονεύει εν συνεχεία ο παρεμβαίνων ότι δεν τον επιβαρύνουν πάγια έξοδα, ότι δεν έχει προσωπικό γραφείου με εξαρτημένη σχέση εργασίας, ότι δεν έχει κόστος επαγγελματικής στέγης διότι αυτή στεγάζεται εντός της Κύριας κατοικίας του και γενικά δεν έχει άλλα έξοδα, ενώ, κατά τον παρεμβαίνοντα, έξοδα εργοταξίου που τυχόν θα προκύψουν είναι μηδαμινά, γραφεία δεν θα στηθούν, οι μετρήσεις πεδίου που θα απαιτούνται, τα στοιχεία εδάφους, θα λαμβάνονται επί τόπου από τον ίδιο και οι εργασίες γραφείου

Αριθμός Απόφασης: 343/2022

(σύνταξη επιμετρήσεως, λογαριασμών κλπ.) θα εκτελούνται στο γραφείο της επαγγελματικής του στέγης, διότι το έργο ευρίσκεται εντός του Νομού που είναι η επαγγελματική του έδρα σε αντίθεση με άλλες εργοληπτικές επιχειρήσεις οι οποίες έχουν επιλέξει να δραστηριοποιούνται σε όλη την Ελληνική Επικράτεια, από τον Έβρο έως την Γαύδο, με αποτέλεσμα κάθε έργο που αναλαμβάνουν το οποίο απέχει χιλιάδες χιλιόμετρα από την έδρα τους, να είναι αναγκασμένες να αναζητούν και να μισθώνουν χώρους, να στήνουν πλήρη εργοταξιακό εξοπλισμό, από οικίες διαμονής του προσωπικού που μεταφέρουν από την έδρα τους στο έργο, γραφεία με πλήρη τεχνολογικό εξοπλισμό Η.Υ με εξειδικευμένο προσωπικό για γραμματειακή και τεχνολογική υποστήριξη. Επιπρόσθετα, ο παρεμβαίνων αναφέρει ότι ο ίδιος έχει επιλέξει στα 40 χρόνια της επαγγελματικής του δραστηριότητας να αναλαμβάνει έργα μόνον εντός του Νομού ..., οπότε τα γενικά του έξοδα ήταν πάντα μηδαμικά και όχι 15,50% του εργολαβικού οφέλους ΓΕ+ΟΕ 18% που δίδεται επί πλέον των τιμών της μελέτης, ενώ η Εγκύκλιος υπ' αριθ. 9/2017 (υπ' αριθμ. ΔΝΣβ' /οικ.29145 /Φ.ΕΓΚΥΚΛ. / 25.4.2017) την οποία επικαλείται η προσφεύγουσα, είναι, κατά το παρεμβαίνοντα, απλά μια εγκύκλιος που καλύπτει περιπτώσεις που υπάρχουν τέτοια έξοδα, και δεν σημαίνει ότι η κάθε εργοληπτική επιχείρηση έχει τέτοια γενικά έξοδα που αναφέρονται στην εγκύκλιο τα οποία η προσφεύγουσα «ανακαλύπτει» ότι στην δική του περίπτωση είναι 15,50% του όλου έργου δηλαδή 45.000€, αναφέροντας, μεταξύ άλλων, ότι με τον τρόπο που εργάζεται ο παρεμβαίνων κάνει οικονομία, και όπως απέδειξε, εργαζόμενος και ο ίδιος ως χειριστής και οδηγός, ως μηχανικός επί τόπου του έργου λαμβάνει μόνος μου τα επιμετρητικά στοιχεία, έχει επενδύσει σε ιδιόκτητο ηλεκτρονικό εξοπλισμό GPS αποτύπωσης και λήψης στοιχείων, και δεν καλεί οργανωμένα τοπογραφικά συνεργεία από την Αθήνα τα οποία φυσικά χρυσοπληρώνονται όπως γίνεται κατά κόρον, συντάσσει δεν μόνος του τις επιμετρήσεις, λογαριασμούς, ΠΠΑΕ και λοιπά αναγκαία έγγραφα, δεν πληρώνει γραφεία τα οποία θα έπρεπε να τα καλύψει από το 18% ΓΕ+ΟΕ του έργου και ως εκ τούτου αυτά τα χρήματα του περισσεύουν και τα προσφέρει έκπτωση προκειμένου να είναι ανταγωνιστικός και να μπορεί να κερδίζει συμβάσεις από τους διαγωνισμούς. Τέλος, ισχυρίζεται ο παρεμβαίνων, ότι από το έμμεσο κόστος που αναφέρει η εγκύκλιος (ανέγερση κυρίων και βοηθητικών εγκαταστάσεων του αναδόχου, εργοταξιακών γραφείων,

Αριθμός Απόφασης: 343/2022

εργαστηρίων κλπ, τίποτα δεν θα δαπανήσει για αυτά διότι έχει την δυνατότητα να είναι ανταγωνιστικός και να δύναται να προσφέρει 29,14% έκπτωση αποκομίζοντας και ένα μικρό κέρδος, αναλύοντας περαιτέρω ότι γενικά έξοδα τα οποία τα έχει υπολογίσει και τα έχει λάβει υπόψη του (συγκεκριμένα το κόστος της εγγυητικής συμμετοχής 20€ από Ταμείο Μηχανικών Δημοσίων Εργων (ΤΜΕΔΕ) του οποίου είναι μέλος, το κόστος για 3 το πολύ χρόνια της εγγυητικής καλής εκτέλεσης περίπου 250€, η οποία συνοδεύεται και από ασφαλιστική κάλυψη του έργου, το κόστος της δημοσίευσης στο τύπο περίπου 300€, κόστος μικρής περιφραξης στο χώρο στο χώρο του έργου για ασφάλεια περίπου 1000€, το κόστος για δοκίμια ελέγχου ποιότητας σκυροδέματος, υπόβασης και βάσης οδοστρωσίας, ασφαλικών, που ανέρχονται συνολικά σε 450€, το ποσό των κρατήσεων υπέρ ΑΕΠΠ 0,6%, και Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ 0,7% επί εκάστης πιστοποίησης, και τίποτα άλλο), ενώ το κόστος των ημερομισθίων είναι ελάχιστό, εργοδοτικές εισφορές δεν τον βαρύνουν καθώς το προσωπικό του είναι σε πρόγραμμα του ΟΑΕΔ.

14. Η αναθέτουσα αρχή στις άνω Απόψεις της αναφέρει ότι λαμβάνοντας υπ' όψη το γεγονός ότι η υπ' αριθ. 231343/18-10-2021 προσφορά του παρεμβαίνοντος οικονομικού φορέα σύμφωνα με τα ανωτέρω, τεκμαίρεται ως ασυνήθιστα χαμηλή για τον εν λόγω διαγωνισμό, ($29,14\% > \text{μέσου όρου συνόλου εκπτώσεων παραδεκτών προσφορών} = 29,14 + 0,52 = 29,66 / 2 = 14,83 + 10 = 24,83$), η Αναθέτουσα Αρχή κάλεσε με την υπ' αριθ. 348560/25-10-2021 Πρόσκλησή της, η οποία κοινοποιήθηκε μέσω της Επικοινωνίας του ΕΣΗΔΗΣ την 25-10-2021, τον προσφέροντα όπως, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της παρούσας πρόσκλησης, να αιτιολογήσετε την τιμή της προσφοράς σας. Συγκεκριμένα, οι εξηγήσεις που ζητήθηκαν αφορούσαν: α) τα οικονομικά χαρακτηριστικά των μεθόδων και διαδικασιών κατασκευής του έργου, β) τις επιλεγείσες τεχνικές λύσεις ή τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες που διαθέτετε για την εκτέλεση του έργου, γ) την πρωτοτυπία του έργου που προτείνει ο οικονομικός φορέας, δ) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18 του Ν.4412/2016, περί αρχών που εφαρμόζονται στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 89 ίδιου νόμου, ε) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις του άρθρου 131 του Ν.4412/2016, περί υπερβολαβίας, στ) το ενδεχόμενο χορήγησης

Αριθμός Απόφασης: 343/2022

κρατικής ενίσχυσης στον προσφέροντα, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 89 του Ν.4412/2016, περί δικαιολογητικών σχετικά με τις ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές. Ιδιαίτερα σημειώθηκαν στην πρόσκληση τα εξής: - Οι ανωτέρω εξηγήσεις πρέπει να λαμβάνουν υπ' όψη, με ποινή θεώρησης ως μη ικανοποιητικές από την Αναθέτουσα Αρχή, το περιεχόμενο των εγγράφων της σύμβασης (άρθρο 53 του Ν.4412/2016, όπως ισχύει). - Στις εξηγήσεις θα προσεγγίζονται ενδεικτικά: Διεξοδική ανάλυση του «Σχεδίου Υλοποίησης του Αντικειμένου της Σύμβασης» (τεχνικές λύσεις που αιτιολογούν την χαμηλή προσφορά, ύπαρξη τυχόν εξαιρετικά ευνοϊκών συνθηκών που διαθέτει ο προσφέρων, αποδεδειγμένη εμπειρία σε αντίστοιχα έργα, όπου οι εμπειρία και οι λύσεις αυτές μείωσαν το κόστος κλπ), Βασικό χρονοδιάγραμμα εργασιών με ανάλυση ανά εβδομάδα, στο οποίο θα προσδιορίζονται και οι αναγκαίοι πόροι και μέσα για την υλοποίησή του έργου (ανθρώπινο δυναμικό, μηχανήματα, υλικά κλπ), οι χρόνοι διάθεσης και απασχόλησης αυτών ανά μέτωπο εργασιών, συμπεριλαμβανομένων και των παραδοχών και θεωρήσεων αποδόσεων των μηχανημάτων και του προσωπικού και η τεκμηρίωση αυτών ο Κόστος των χρησιμοποιούμενων υλικών σε σχέση με τις απαιτούμενες προδιαγραφές και την ποιότητά τους (σχέση αποδοτικότητας – κόστους, εθνικές διατάξεις καθορισμού τιμών συγκεκριμένων αγαθών, εθνικές ή ευρωπαϊκές διατάξεις περιβαλλοντικού δικαίου), το κόστος εργασίας (κείμενες διατάξεις εργατικού δικαίου, συλλογικές συμβάσεις, διατάξεις ασφαλιστικού δικαίου κλπ), Τήρηση των εθνικών και κοινοτικών διατάξεων περιβαλλοντικού, κοινωνικού και εργατικού δικαίου, τεκμηρίωση της νομιμότητας αποδοχών και ασφαλιστικών εισφορών των εργαζομένων. Σε απάντηση της ανωτέρω πρόσκλησης, ο παρεμβαίνων, απέστειλε την 14-11-2021 μέσω της Επικοινωνίας του ΕΣΗΔΗΣ, αιτιολόγηση της προσφοράς του, στην οποία παρουσιάζει οικονομικά στοιχεία κόστους κατασκευής του έργου, τα μηχανήματα έργου και το ανθρώπινο δυναμικό που θα χρησιμοποιήσει, τη σειρά των εργασιών που θα εκτελέσει και τον εκτιμώμενο χρόνο ολοκλήρωσής τους και τη συμμόρφωσή του προς διάφορες διατάξεις της νομοθεσίας. Εν συνεχεία, η Αναθέτουσα Αρχή απέστειλε στον οικονομικό φορέα την 22-11-2021 μέσω της Επικοινωνίας του ΕΣΗΔΗΣ, την υπ' αριθ. πρωτ. 385302/22-11-2021 πρόσκληση συμπληρωματικών στοιχείων αιτιολόγησης της προσφοράς του. Με την δεύτερη αυτή πρόσκληση της

Αριθμός Απόφασης: 343/2022

Αναθέτουσας Αρχής, σε συνέχεια της αρχικής για αιτιολόγηση της προσφοράς του παρεμβαίνοντος οικονομικού φορέα και προκειμένου να είναι σε θέση η Επιτροπή Διαγωνισμού του ως άνω έργου να γνωμοδοτήσει επί της αιτιολόγησης της προσφοράς του ως ασυνήθιστα χαμηλής, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 88 και 89 του Ν.4412/2016, κλήθηκε ο παρεμβαίνων οικονομικός φορέας, όπως, εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την παραλαβή της, αποστείλει μέσω της λειτουργικότητας της Επικοινωνίας στο ΕΣΗΔΗΣ (α/α διαγωνισμού ...) τα κάτωθι: 1. Διεξοδική ανάλυση του «Σχεδίου Υλοποίησης του Αντικείμενου της Σύμβασης», το οποίο θα περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον: 1.1 Τις συγκεκριμένες τεχνικές λύσεις που αιτιολογούν την χαμηλή προσφορά του (με λεπτομερείς αναφορές σε κατασκευαστικές μεθόδους και λύσεις), 1.2 Αποδεδειγμένη εμπειρία σε αντίστοιχα έργα (με αναφορά σε συγκεκριμένα έργα ανάλογης δυσκολίας και πολυπλοκότητας, όχι γενικά οδοποιία, οικοδομικά κλπ), όπου οι εμπειρία και οι λύσεις αυτές μείωσαν το κόστος κλπ, 2. Βασικό χρονοδιάγραμμα εργασιών με ανάλυση ανά εβδομάδα, στο οποίο επιπλέον θα προσδιορίζονται: 2.1 Οι αναγκαίοι πόροι και μέσα για την υλοποίησή του έργου (ανθρώπινο δυναμικό, μηχανήματα, υλικά κλπ), με αναλυτική τεκμηρίωση αυτών (συμβάσεις προσωπικού, άδειες μηχανημάτων, προμήθεια υλικών κλπ), 2.2 Οι χρόνοι διάθεσης και απασχόλησης αυτών ανά μέτωπο εργασιών, συμπεριλαμβανομένων και των παραδοχών και θεωρήσεων αποδόσεων των μηχανημάτων και του προσωπικού και η τεκμηρίωση αυτών 3. Κόστος των χρησιμοποιούμενων υλικών σε σχέση με τις απαιτούμενες προδιαγραφές και την ποιότητά τους: 3.1 Σχέση αποδοτικότητας – κόστους (αναφορά στα συγκεκριμένα υλικά του έργου, τεκμηριωμένα με συγκεκριμένες πρόσφατες προσφορές από προμηθευτές), 3.2 Εθνικές διατάξεις καθορισμού τιμών συγκεκριμένων αγαθών, ή άλλο τρόπο προσδιορισμού του κόστους 3.3 Εθνικές ή ευρωπαϊκές διατάξεις περιβαλλοντικού δικαίου, οι οποίες επηρεάζουν το κόστος 3.4 Το κόστος εργασίας (κείμενες διατάξεις εργατικού δικαίου, συλλογικές συμβάσεις, διατάξεις ασφαλιστικού δικαίου κλπ). 4. Τον τρόπο συμμόρφωσης προς τις υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18 του Ν.4412/2016, περί αρχών που εφαρμόζονται στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 89 ίδιου νόμου: 4.1 Αναφορά στη Συλλογική Σύμβαση Εργασίας (ΣΣΕ), στην οποία υπάγονται οι εργαζόμενοι και 4.2 Δικαιολογητικά,

Αριθμός Απόφασης: 343/2022

από τα οποία προκύπτουν οι νόμιμες αποδοχές των εργαζομένων και οι αντίστοιχες ασφαλιστικές εισφορές τους. 5. Τον τρόπο συμμόρφωσης προς τις υποχρεώσεις του άρθρου 131 του Ν.4412/2016, περί υπεργολαβίας: 5.1 Όνομα, τα στοιχεία επικοινωνίας και τους νόμιμους εκπροσώπους των υπεργολάβων του, οι οποίοι θα συμμετέχουν στο εν λόγω έργο, 5.2 Το ποσοστό επί της συνολικής αξίας της σύμβασης που προτίθεται ο βασικός ανάδοχος να αναθέσει σε υπεργολάβους. Σε απάντηση της ανωτέρω πρόσκλησης συμπληρωματικών στοιχείων αιτιολόγησης, ο παρεμβαίνων οικονομικός φορέας απέστειλε την 02-12-2021 μέσω της Επικοινωνίας του ΕΣΗΔΗΣ συμπληρωματική αιτιολόγηση με συνημμένη μία (1) οικονομική προσφορά προμηθευτή του, στην οποία επέμεινε στην αρχική του αιτιολόγηση και συμπερασματικά καταλήγει δηλώνοντας ότι: *«Τα παραπάνω που παρατέθηκαν είναι πλήρη, ώστε εγώ ως Διπλωματούχος Μηχανικός με 40 χρόνια δράση, αλλά και κάθε μηχανικός που γνωρίζει, κάνοντας τους αναγκαίους υπολογισμούς, αποδεικνύω ότι από το κεφάλαιο αυτό αποκομίζω κέρδος. Η αιτιολόγηση που υπεβλήθη αρχικώς, και η παρούσα διευκρινιστική, αποδεικνύουν ότι με την προσφερθείσα έκπτωση, το έργο θα παρουσιάσει κέρδος περισσότερο από 10.000€, και αν συμπίεσω τα κόστη [...] μπορεί να μου μείνουν ακόμη και 15.000€»*. Η Επιτροπή Διαγωνισμού, στην εισήγησή της, όπως αυτή έχει αποτυπωθεί στο από 10-12- 2021 Πρακτικό Αποσφράγισης, Αξιολόγησης Δικαιολογητικών Συμμετοχής και Αιτιολόγησης των Ασυνήθιστα Χαμηλών Προσφορών του Διαγωνισμού και το οποίο ενσωματώθηκε στην προσβαλλόμενη απόφαση, αναφέρει ότι *«Η Επιτροπή του διαγωνισμού παρατηρεί ότι, παρά το γεγονός ότι οι πολυσέλιδες αιτιολογήσεις του τελευταίου προσωρινά μειοδότη ..., περιέχουν σε πολλά σημεία σκωπτικό και γλαφυρό ύφος και πνεύμα, αλλά και πολλά ευχολόγια, δεν απέχουν πολύ τα από αυτόν αναγραφόμενα σε αυτές, από την πραγματικότητα και περιγράφουν τον τρόπο προμήθειας των υλικών, της εξεύρεσης των μηχανημάτων καθώς και την μεθοδολογία εκτελέσεως των δημοσίων έργων που ισχύουν και εφαρμόζονται από τους Αναδόχους των έργων. Λαμβανομένου επίσης υπ' όψη ότι στην ίδια ακριβώς περιοχή και σχεδόν πρόσφατα ολοκληρώθηκε ίδιας φύσεως έργο με επιτυχία και σχεδόν διπλασία έκπτωση και συγκεκριμένα το έργο με τίτλο «Βελτίωση της ασφάλειας του δρόμου ...Δήμου ...Π.Ε. ...», προϋπολογισμού 500.000 €, με έκπτωση*

Αριθμός Απόφασης: 343/2022

58,60%, δημιουργείται ακράδαντα στην Επιτροπή Διαγωνισμού η πεποίθηση ότι ο τελευταίος μειοδότης ... δύναται να ολοκληρώσει επιτυχώς το έργο του θέματος». Κατόπιν όλων των ανωτέρω, η αναθέτουσα αρχή στις ως άνω Απόψεις της, αναφέρει ότι λαμβάνοντας υπ' όψη τα προαναφερθέντα, καθώς επίσης και το γεγονός ότι η Αναθέτουσα Αρχή αξιολογεί τις παρεχόμενες πληροφορίες, σε συνεννόηση με τον προσφέροντα (άρθρο 88 του Ν.4412/2016), θεωρεί ότι τα παρεχόμενα στοιχεία του παρεμβαίνοντος οικονομικού φορέα δεν απέχουν από την πραγματικότητα και περιγράφουν τον τρόπο προμήθειας των υλικών, της εξεύρεσης των μηχανημάτων καθώς και την μεθοδολογία εκτελέσεως των δημοσίων έργων που ισχύουν και εφαρμόζονται από τους Αναδόχους των έργων και κατά συνέπεια εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το σχετικά χαμηλό επίπεδο της τιμής που προτείνεται, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που αναφέρονται σε αυτήν, σύμφωνα και με όσα αναφέρει η Επιτροπή Διαγωνισμού, από την εμπειρία της Υπηρεσίας, έχει αποδειχθεί ότι εκπτώσεις στα δημόσια έργα της τάξεως του 30%, είναι από τις μικρότερες γενικότερα συνηθισμένες, παραδεκτές και υλοποιήσιμες και για τους λόγους αυτούς αιτείται την απόρριψη της κρινόμενης προσφυγής.

15. Η προσφεύγουσα στο άνω Υπόμνημά της ισχυρίζεται ότι η αναθέτουσα αρχή στις απόψεις της παραθέτει απλώς ένα ιστορικό του έργου, χωρίς να αντικρούσει στο ελάχιστο τους ισχυρισμούς της με την παράθεση συγκεκριμένων οικονομικών μεγεθών που να αποδεικνύουν ότι ο προσωρινός ανάδοχος μπορεί να εκτελέσει άρτια, έντεχνα και εμπρόθεσμα το έργο και ότι η εκτέλεση θα αποβεί κερδοφόρος για τον παρεμβαίνοντα, ενώ, κατά την προσφεύγουσα, δεν μπήκε στον κόπο να παραθέσει συμπληρωματική αιτιολογία, ως εδικαιούτο, και να εξηγήσει από ποια στοιχεία προκύπτει η τεκμηρίωση των αναγκαίων πόρων για την υλοποίηση του έργου, ποιες οι αποδόσεις των μηχανημάτων και του προσωπικού κλπ, ποιο το άμεσο και το έμμεσο κόστος της προσφοράς του προσωρινού αναδόχου δηλαδή των στοιχείων βάσει των οποίων η ίδια τον είχε καλέσει να αιτιολογήσει την προσφορά του. Ως ισχυρίζεται η προσφεύγουσα στο άνω Υπόμνημά της, η αναθέτουσα αρχή με τις απόψεις της εμμένει στην ανάθεση εκτέλεσης του έργου στον παρεμβαίνοντα χωρίς καμία προσπάθεια αντίκρουσης της προσφυγής της και χωρίς καμία αιτιολογία περί του κερδοφόρου ή μη της

Αριθμός Απόφασης: 343/2022

προσφοράς του προσωρινού αναδόχου. Περαιτέρω, αναφέρει η προσφεύγουσα, ότι ο παρεμβαίνων για την αντίκρουση της προσφυγής της υπέβαλε μέσω του ΕΣΗΔΗΣ το από 24.1.2022 έγγραφό του το οποίο τιτλοφορεί, ως οφείλει, ως παρέμβαση, ενώ στην πραγματικότητα είναι έκθεση αιτιολόγησης, αιτιολόγηση που δεν υπέβαλε ενώπιον της αναθέτουσας αρχής, ως όφειλε, η δε προσπάθεια του παρεμβαίνοντος να αιτιολογήσει μέσω της παρέμβασής του την προσφορά του το πρώτον ενώπιόν της ΑΕΠΠ με την παράθεση έστω κάποιου υποτυπώδους κοστολογίου και με την υποβολή μερικών αποδεικτικών μέσων είναι απορριπτέα καθόσον η αιτιολόγηση και τα αποδεικτικά στοιχεία που την τεκμηριώνουν οφείλει να κατατεθεί ενώπιον της αναθέτουσας αρχής και να αξιολογηθεί από αυτήν και όχι το πρώτον ενώπιον της Αρχής που δεν μπορεί να εξετάσει πρωτογενώς το περιεχόμενό της και τα έγγραφα που τη συνοδεύουν και ως εκ τούτου, κατά την προσφεύγουσα, η παρέμβαση – αιτιολόγηση του παρεμβαίνοντος είναι απορριπτέα για τον αμέσως ανωτέρω αναφερόμενο λόγο. Εν συνεχεία, η προσφεύγουσα αναφέρει ότι εκτός από απορριπτέα για τον αμέσως ανωτέρω αναφερόμενο λόγο η παρέμβαση – αιτιολόγηση του παρεμβαίνοντος είναι απορριπτέα και για τους αναφερόμενους στο άνω Υπόμνημά της ενδεικτικά ουσιαστικούς λόγους που αποδεικνύουν το ζημιογόνο της προσφοράς του και συγκεκριμένα ότι «Στην σελίδα 15 της παρέμβασης - αιτιολόγησής του ο κ. ... αναφέρει ότι το ασφαλτόμιγμα θα το προμηθευτεί από την εταιρία «...» με τιμή 36 €/tn ενώ στους υπολογισμούς του αναφέρει 42 €/tn. Περαιτέρω για το ασφαλικό γαλάκτωμα αναφέρει ότι θα το προμηθευτεί από την ίδια ως άνω εταιρία αντί του ποσού των 1,17 € και εντελώς αυθαίρετα ισχυρίζεται ότι για ένα μ2 προεπάλειψης καταναλώνεται 1/3 kgr διαλύματος. Προσκομίζει δε προς απόδειξη του ισχυρισμού του την από 20.1.2022 οικονομική προσφορά της άνω εταιρίας. Κατ' αρχήν θα πρέπει να επισημάνουμε ότι η από 20.1.2022 προσφορά της εταιρίας «...» δεν δύναται να ληφθεί υπόψη αφενός γιατί προσκομίζεται το πρώτον ενώπιόν Σας και αφετέρου γιατί έχει χορηγηθεί μετά την διενέργεια του διαγωνισμού, δύο (2) μόνο ημέρες πριν την υποβολή της παρέμβασης – αιτιολόγησης του κου. ... ενώπιόν Σας με προφανή σκοπό να χρησιμοποιηθεί μόνο ενώπιόν Σας ως μέσο απόδειξης των εκτός λογικής ισχυρισμών του κ. ... ως προς τις τιμές προμήθειας του ασφαλικού σκυροδέματος και ασφαλικού γαλακτώματος. Το ότι οι αναφερόμενες στην

Αριθμός Απόφασης: 343/2022

προσφορά της άνω εταιρίας τιμές είναι εκτός πραγματικότητας αποδεικνύεται πλήρως από την από 20.5.2020 σύμβαση της άνω προμηθεύτριας εταιρίας με τον Δήμο ... (ΑΔΑ: ...)στην οποία αναφέρεται τιμή για το ασφαλικό σκυρόδεμα τα 60,00 €/τόνο και για το ασφαλικό γαλάκτωμα 1,30 €/kgr. (Σχετ. 1) Είναι γνωστό τοις πάσι ότι τα άνω υλικά από το Μάιο του 2020 έως σήμερα έχουν ανατιμηθεί και όχι υποτιμηθεί και η σημερινή τιμή ανέρχεται για ασφαλικό σκυρόδεμα σε 63,00 €/tn. Ακόμη και αν δεχθούμε ότι η τιμή είναι το 60 €/tn, ως ήταν το Μάιο του 2020, τότε για την προμήθεια του άνω υλικού απαιτείται ποσό $482,95 \text{ tn} \times 60 \text{ €/tn} = 28.977,00 \text{ €}$ αντί των 20.283,90 €. Ήτοι η προσφορά του κου. ... μόνο και μόνο από το άνω υλικό επιβαρύνεται με το ποσό των 8.693,10 €, πλέον ποσού 2.086,34 € για ΦΠΑ24% ($8.693,10 \times 24\%$). Μόνο και μόνο από την διαφορά των 10.779,44 € ($8.693,10 + 2.086,34$) στο άνω υλικό η προσφορά του κ. ... καθίσταται ζημιογόνος αφού ο ίδιος αναφέρει ότι το κέρδος του από την εκτέλεση του έργου θα ανέλθει σε 10.000,00 €». Τέλος, η προσφεύγουσα, ισχυρίζεται ότι ο παρεμβαίνων στην αιτιολόγηση του αναφέρει ότι δεν τον βαρύνουν εργοδοτικές εισφορές γιατί το προσωπικό του (ένας μόνο εργάτης) είναι σε πρόγραμμα του ΟΑΕΔ και κατά τους ισχυρισμούς της είναι προφανές ότι ο παρεμβαίνων είτε προσπαθεί να παραπλανήσει την Αρχή είτε προτίθεται να παραβιάσει την ασφαλιστική νομοθεσία μην απογράφοντας στο έργο στον ΕΦΚΑ, καταλήγοντας ότι οι καταβλητέες ασφαλιστικές για το άνω έργο ανέρχονται σε $290.322,58 \text{ €} \times 6\% = 17.419,35 \text{ €}$, ποσό που καταβάλλεται από τον ανάδοχο προκειμένου να εξοφληθούν οι λογαριασμοί του έργου ή παρακρατείται από την υπηρεσία από κάθε λογαριασμό και αποδίδεται στον ΕΦΚΑ. Ως εκ τούτου, κατά την προσφεύγουσα, η προσφορά του παρεμβαίνοντος μόνο και μόνο για ασφαλιστικές εισφορές επιβαρύνεται με το ποσό των 17.419,35 € και καθίσταται ζημιογόνος, ενώ σε κάθε περίπτωση είναι αδιανόητο να γίνεται δεκτό από την αναθέτουσα αρχή ότι ένα έργο αξίας 290.322,58 €, πλέον ΦΠΑ, με χρόνο περαίωσης πέντε (5) μήνες από την υπογραφή της σύμβασης θα εκτελεσθεί με ένα και μόνο άτομο, τον ίδιο τον παρεμβαίνοντα ως οδηγό φορτηγού, ως χειριστή μηχανημάτων, ως τοπογράφο, ως επί τόπου μηχανικό, ως συντάκτη των επιμετρήσεων και των λογαριασμών και έναν μόνο εργάτη, με αποτέλεσμα έτσι να ευτελίζεται ο θεσμός της αιτιολόγησης, που σκοπός της είναι η αξιολόγηση του αν ο διαγωνιζόμενος είναι ικανός να εκτελέσει

Αριθμός Απόφασης: 343/2022

άρτια, έντεχνα και εμπρόθεσμα το έργο βάσει της προσφοράς του και όχι η ανάδειξη του «αρεστού» αναδόχου, επομένως πρέπει να γίνει δεκτό το Υπόμνημά της και να απορριφθούν οι απόψεις της αναθέτουσας αρχής και η παρέμβαση – αιτιολόγηση του παρεμβαίνοντος.

16. Επειδή, το άρθρο 53 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι : «1. Οι όροι των εγγράφων της σύμβασης πρέπει να είναι σαφείς και πλήρεις ώστε να επιτρέπουν την υποβολή άρθρων και συγκρίσιμων μεταξύ τους προσφορών. 2. Τα έγγραφα της σύμβασης [...] περιέχουν ιδίως : [...]ε) ακριβή περιγραφή του φυσικού αντικείμενου της σύμβασης [...] ια) τα τεχνικά χαρακτηριστικά (προδιαγραφές), την ποσότητα και την περιγραφή των αγαθών, υπηρεσιών ή έργων, τον τρόπο της εκτέλεσης του ελέγχου και της διασφάλισης της ποιότητας, την προθεσμία για την εκτέλεση της σύμβασης, τον τόπο και χρόνο εκτέλεσης, καθώς και άλλα χαρακτηριστικά, ανάλογα με το αντικείμενο της σύμβασης [...] ιε) το κριτήριο ανάθεσης, τη διαδικασία και τα κριτήρια αξιολόγησης των προσφορών, κατά τα ειδικότερα προβλεπόμενα στα άρθρα 86 και 87 ιζ) τους απαραίτους όρους, απόκλιση από τους οποίους συνεπάγεται την απόρριψη της προσφοράς [...] κ) τα απαιτούμενα αποδεικτικά μέσα, όπως δηλώσεις και δικαιολογητικά, [...]».

17. Επειδή το άρθρο 91 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι: «1. Η αναθέτουσα αρχή με βάση τα αποτελέσματα του ελέγχου και της αξιολόγησης των προσφορών, απορρίπτει, σε κάθε περίπτωση, προσφορά: α) Η οποία αποκλίνει από τα άρθρα 92 έως 100, και 102 έως 104 ή υποβλήθηκε κατά παράβαση των απαραίτων όρων περί σύνταξης και υποβολής της προσφοράς, όπως οι όροι αυτοί ορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης. β) Η οποία περιέχει ατέλειες, ελλείψεις, ασάφειες ή σφάλματα, εφόσον αυτά δεν επιδέχονται συμπλήρωση ή διόρθωση ή, εφόσον επιδέχονται συμπλήρωση ή διόρθωση, δεν έχουν αποκατασταθεί κατά την αποσαφήνιση και τη συμπλήρωση της, σύμφωνα με το άρθρο 102 [...]».

18. Επειδή στο άρθρο 88 του Ν.4412/2016, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, ορίζεται, μεταξύ άλλων: «1. Όταν οι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με τα έργα, τα αγαθά ή τις υπηρεσίες, οι αναθέτουσες αρχές απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της πρόσκλησης της αναθέτουσας αρχής.

Αριθμός Απόφασης: 343/2022

Αν οικονομικός φορέας δεν ανταποκριθεί στη σχετική πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής εντός της άνω προθεσμίας και δεν υποβάλλει εξηγήσεις, η προσφορά του απορρίπτεται ως μη κανονική και καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγυητική επιστολή συμμετοχής. 2. Οι εξηγήσεις που αναφέρονται στην παράγραφος 1 μπορεί να αφορούν ιδίως: α) τα οικονομικά χαρακτηριστικά της μεθόδου κατασκευής, της διαδικασίας παρασκευής ή των παρεχόμενων υπηρεσιών, β) τις επιλεγείσες τεχνικές λύσεις ή τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες που διαθέτει ο προσφέρων για την παροχή των προϊόντων ή την παροχή των υπηρεσιών ή την εκτέλεση του έργου, γ) την πρωτοτυπία του έργου, των αγαθών ή των υπηρεσιών που προτείνονται από τον προσφέροντα, δ) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 89, ε) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις του άρθρου 131, στ) το ενδεχόμενο χορήγησης κρατικής ενίσχυσης στον προσφέροντα, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 89. 3. Η αναθέτουσα αρχή αξιολογεί τις παρεχόμενες πληροφορίες, σε συνεννόηση με τον προσφέροντα. Μπορεί να απορρίψει την προσφορά μόνο εάν τα παρεχόμενα στοιχεία δεν εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους που προτείνεται, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που αναφέρονται στην παράγραφο 2. Οι αναθέτουσες αρχές απορρίπτουν την προσφορά, εάν διαπιστώσουν ότι η προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή, διότι δεν συμμορφώνεται με τις ισχύουσες υποχρεώσεις της παραγράφου 2 του άρθρου 18. 4. Εάν η αναθέτουσα αρχή διαπιστώνει ότι μια προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή λόγω χορήγησης κρατικής ενίσχυσης στον προσφέροντα, η προσφορά μπορεί να απορρίπτεται αποκλειστικά για αυτό τον λόγο, μόνο μετά από διαβούλευση με τον προσφέροντα και εφόσον αυτός δεν είναι σε θέση να αποδείξει, εντός επαρκούς προθεσμίας, την οποία ορίζει η αναθέτουσα αρχή, ότι η εν λόγω ενίσχυση είναι σύμφωνη με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 της ΣΛΕΕ. Σε περίπτωση που η αναθέτουσα αρχή απορρίπτει προσφορά υπό τις συνθήκες αυτές, ενημερώνει σχετικώς την Επιτροπή. ...5α. Στις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών, παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, ως ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές, σε κάθε περίπτωση, τεκμαίρονται προσφορές που υποβάλλονται σε διαγωνισμό και εμφανίζουν απόκλιση μεγαλύτερη των δέκα (10) ποσοστιαίων μονάδων από τον μέσο όρο του

Αριθμός Απόφασης: 343/2022

συνόλου των εκπτώσεων των παραδεκτών προσφορών που υποβλήθηκαν. Η αναθέτουσα αρχή δύναται να κρίνει ότι συνιστούν ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές και προσφορές με μικρότερη ή καθόλου απόκλιση από το ως άνω όριο. Οι παρεχόμενες εξηγήσεις του οικονομικού φορέα, ιδίως ως προς τον προσδιορισμό οικονομικών μεγεθών, με τις οποίες ο προσφέρων διαμόρφωσε την προσφορά του, αποτελούν δεσμευτικές συμφωνίες και τμήμα της σύμβασης ανάθεσης που δεν μπορούν να μεταβληθούν καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης». Στο άρθρο 89 του ίδιου Νόμου ορίζεται, μεταξύ άλλων: «...2. Για την απόδειξη της συμμόρφωσης προς τις υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18, σύμφωνα με την περίπτωση δ' της παρ. 2 του άρθρου 88, ο προσφέρων προσκομίζει, εντός της τεθείσας προθεσμίας, τα παρακάτω: α) αναφορά στη Συλλογική Σύμβαση Εργασίας (ΣΣΕ), στην οποία υπάγονται οι εργαζόμενοι, και β) δικαιολογητικά, από τα οποία προκύπτουν οι νόμιμες αποδοχές των εργαζομένων και οι αντίστοιχες ασφαλιστικές εισφορές τους».

19. Επειδή, η έννοια «ασυνήθιστη χαμηλή προσφορά» δεν ορίζεται στις διατάξεις του ν. 4412/2016 αλλά ούτε και στο προϊσχύον νομικό πλαίσιο περί ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων. Ωστόσο, έχει κριθεί ότι το ασυνήθιστα χαμηλό της προσφοράς πρέπει να εκτιμάται σε συνάρτηση με τη σύνθεση της προσφοράς και με τη φύση της επίμαχης παροχής (απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2016, Agriconsulting Europe κατά Επιτροπής, T-570/13, EU:T:2016:40, σκέψη 55 και απόφαση της 4ης Ιουλίου 2017, European Dynamics Luxembourg SA κατά Οργανισμού Σιδηροδρόμων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, T 392/15, ECLI:EU:T:2017:462 σκ.83). Ειδικότερα, η έννοια περί ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς δύναται να καθορίζεται με αναφορά στην υπό ανάθεση σύμβαση, στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και συνθήκες αυτής, αλλά και στο εάν τα οικονομικά στοιχεία του προσφέροντος την εμφανιζόμενη ως ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά οικονομικού φορέα, αναφερόμενα με συγκεκριμένο και ειδικό τρόπο, πληρούν τις προϋποθέσεις υπαγωγής στην εν λόγω έννοια (πρβλ. ΕΑ ΣτΕ 866/2008 και ΔΕφΑΘ 217/2013 αναφορικά με την ερμηνεία της οικείας έννοιας υπό το προϊσχύον καθεστώς ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων). Επομένως, αποδεικνύεται ειδικώς και ορισμένως με την προσκόμιση στοιχείων, μεταξύ άλλων και προσφορών με έκπτωση, σε παρόμοιους διεξαχθέντες διαγωνισμούς (89/2008 Πράξη Ελεγκτικού Συνεδρίου). Περαιτέρω έχει κριθεί νομολογιακά, αναφορικά με την

Αριθμός Απόφασης: 343/2022

υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να ελέγχει την αξιοπιστία μιας προσφοράς, ότι απορρέει από την προηγούμενη ύπαρξη αμφιβολιών ως προς αυτήν, λαμβανομένου υπόψη ότι το άρθρο 69 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ το οποίο ενσωματώθηκε στην εθνική έννομη τάξη με το άρθρο 88 του ν. 4412/2016, έχει ως κύριο σκοπό να μην αποκλείεται προσφέρων από τη διαδικασία χωρίς να του έχει δοθεί η δυνατότητα να δικαιολογήσει το περιεχόμενο της προσφοράς του η οποία φαίνεται υπερβολικά χαμηλή. Συνεπώς, μόνον εφόσον προκύπτουν τέτοιες αμφιβολίες οφείλει η αρμόδια επιτροπή αξιολογήσεως να ζητήσει τις προσήκουσες διευκρινίσεις ως προς τη σύνθεση της προσφοράς, προτού, ενδεχομένως, την απορρίψει. Αντιθέτως, στην περίπτωση που μια προσφορά δεν φαίνεται υπερβολικά χαμηλή, το εν λόγω άρθρο δεν εφαρμόζεται [βλ., επ' αυτού, αναφορικά με εννοιολογικά ταυτόσημες διατάξεις με αυτές του άρθρου 69 της Οδηγίας 2014/24 τις αποφάσεις της 4ης Ιουλίου 2017, European Dynamics Luxembourg SA κατά Οργανισμού Σιδηροδρόμων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, T 392/15, ECLI:EU:T:2017:462 σκ.85, της 6ης Ιουλίου 2005, TQ3 Travel Solutions Belgium κατά Επιτροπής, T-148/04, EU:T:2005:274, σκέψεις 49 και 50 της 11ης Μαΐου 2010, PC-Ware Information Technologies κατά Επιτροπής, T-121/08, EU:T:2010:183, σκέψη 72 της 5ης Νοεμβρίου 2014, Computer Ressources International (Luxembourg) κατά Επιτροπής, T-422/11, EU:T:2014:927, σκέψη 57, και της 15ης Σεπτεμβρίου 2016, European Dynamics Luxembourg και Ευρωπαϊκή Δυναμική κατά Επιτροπής, T-698/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2016:476, σκέψη 59]. Τέτοιες αμφιβολίες μπορεί να υφίστανται, μεταξύ άλλων, εάν προκύπτει αβεβαιότητα ως προς, αφενός, το κατά πόσον ορισμένη προσφορά τηρεί τη νομοθεσία της χώρας εντός της οποίας πρέπει να παρασχεθούν οι υπηρεσίες, στον τομέα αμοιβών του προσωπικού, συνεισφοράς στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και τηρήσεως των κανόνων ασφάλειας και υγιεινής στον χώρο εργασίας ή των πωλήσεων επί ζημία, και, αφετέρου, το κατά πόσον στην προσφερόμενη τιμή ενσωματώνονται όλες οι δαπάνες που προκύπτουν από τις τεχνικές πτυχές της προσφοράς (απόφαση της 8ης Οκτωβρίου 2015, Secolux κατά Επιτροπής, T-90/14, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2015:772, σκέψη 62). Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι η εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής εκτίμηση του κατά πόσον συντρέχει περίπτωση υπερβολικά χαμηλής προσφοράς

Αριθμός Απόφασης: 343/2022

διενεργείται σε δύο στάδια. Ειδικότερα, σε ένα πρώτο στάδιο, η αναθέτουσα αρχή οφείλει να εκτιμήσει αν οι υποβληθείσες προσφορές «φαίνονται» ασυνήθιστα χαμηλές. Η χρήση του ρήματος «φαίνονται» σημαίνει ότι η αναθέτουσα αρχή προβαίνει σε μία εκ πρώτης όψεως εκτίμηση του κατά πόσον οι προσφορές είναι ασυνήθιστα χαμηλές. Ως εκ τούτου, δεν επιβάλλεται στην αναθέτουσα αρχή η υποχρέωση να προβεί αυτεπαγγέλτως σε διεξοδική ανάλυση της συνθέσεως κάθε προσφοράς προκειμένου να διαπιστώσει ότι αυτή δεν αποτελεί ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά. Δηλαδή η αναθέτουσα αρχή οφείλει μόνο να εκτιμήσει αν οι υποβληθείσες προσφορές περιέχουν ένδειξη ικανή να δημιουργήσει την υποψία ότι ενδέχεται να είναι ασυνήθιστα χαμηλές. Αυτό ισχύει ιδίως στην περίπτωση που η προσφερόμενη τιμή σε υποβληθείσα προσφορά είναι σημαντικά χαμηλότερη από εκείνη που προσφέρεται με τις λοιπές προσφορές ή από τη συνήθη αγοραία τιμή. Αν δεν υπάρχει τέτοια ένδειξη στις υποβληθείσες προσφορές και αυτές δεν φαίνονται συνεπώς ασυνήθιστα χαμηλές, η αναθέτουσα αρχή δύναται να συνεχίσει την αξιολόγησή τους και τη διαδικασία αναθέσεως της συμβάσεως. Αντιθέτως, αν υφίστανται ενδείξεις ικανές να δημιουργήσουν την υποψία στην αναθέτουσα αρχή ότι ορισμένη προσφορά ενδέχεται να είναι ασυνήθιστα χαμηλή, τότε αυτή οφείλει να προβεί, σε δεύτερο στάδιο, στον έλεγχο της συνθέσεως της προσφοράς προκειμένου να βεβαιωθεί ότι η προσφορά δεν είναι ασυνήθιστα χαμηλή. Όταν προβαίνει στον έλεγχο αυτό, η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται να παρέχει στον οικείο προσφέροντα τη δυνατότητα να εκθέσει τους λόγους για τους οποίους ο ίδιος εκτιμά ότι η προσφορά του δεν είναι ασυνήθιστα χαμηλή. Η αναθέτουσα αρχή οφείλει στη συνέχεια να εκτιμήσει τις δοθείσες εξηγήσεις και να κρίνει αν η συγκεκριμένη προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή, οπότε υποχρεούται να την απορρίψει (βλ. σχετικά απόφαση της 4ης Ιουλίου 2017, European Dynamics Luxembourg SA κατά Οργανισμού Σιδηροδρόμων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, T 392/15, ECLI:EU:T:2017:462 σκ.86-89, βλ. Απόφαση ΑΕΠΠ 349/2018 Εισηγήτρια Χ. Ζαράρη). Ομοίως το ΔΕΕ επεσήμανε με σαφήνεια ότι εναπόκειται στην αναθέτουσα αρχή πρώτον, να εντοπίσει τις ύποπτες προσφορές, δεύτερον, να παράσχει στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις τη δυνατότητα να αποδείξουν τη σοβαρότητα των προσφορών τους, ζητώντας τους τις διευκρινίσεις που η αναθέτουσα αρχή κρίνει σκόπιμες, τρίτον, να εκτιμήσει τη λυσιτέλεια των

Αριθμός Απόφασης: 343/2022

εξηγήσεων που παρείχαν οι ενδιαφερόμενοι και, τέταρτον, να αποφασίσει σχετικά με το αν θα δεχθεί ή αν θα απορρίψει τις προαναφερθείσες προσφορές. [βλ. συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-285/99 και C-286/99, Lombardini και Mantovani (2001) Συλλογή I-9233 σκ.55].

Σύμφωνα δε με το άρθρο 88 του Ν.4412/2016, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, ορίζεται, μεταξύ άλλων ότι στις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών, παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, ως ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές, σε κάθε περίπτωση, τεκμαίρονται προσφορές που υποβάλλονται σε διαγωνισμό και εμφανίζουν απόκλιση μεγαλύτερη των δέκα (10) ποσοστιαίων μονάδων από τον μέσο όρο του συνόλου των εκπτώσεων των παραδεκτών προσφορών που υποβλήθηκαν. Η αναθέτουσα αρχή δύναται να κρίνει ότι συνιστούν ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές και προσφορές με μικρότερη ή καθόλου απόκλιση από το ως άνω όριο. Οι παρεχόμενες εξηγήσεις του οικονομικού φορέα, ιδίως ως προς τον προσδιορισμό οικονομικών μεγεθών, με τις οποίες ο προσφέρων διαμόρφωσε την προσφορά του, αποτελούν δεσμευτικές συμφωνίες και τμήμα της σύμβασης ανάθεσης που δεν μπορούν να μεταβληθούν καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης.

20. Επειδή το άρθρο 346 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι: *«Κάθε ενδιαφερόμενος, ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί σύμβαση των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 1 του άρθρου 1 και έχει υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από εκτελεστή πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής κατά παράβαση της ευρωπαϊκής ή εσωτερικής νομοθεσίας, έχει δικαίωμα να προσφύγει στην Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ), σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 360 και να ζητήσει προσωρινή προστασία, σύμφωνα με το άρθρο 366, ακύρωση παράνομης πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής, σύμφωνα με το άρθρο 367 ή ακύρωση σύμβασης η οποία έχει συναφθεί παράνομα, σύμφωνα με το άρθρο 368».*

21. Επειδή του άρθρο 360 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι *«1. Κάθε ενδιαφερόμενος ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί συγκεκριμένη σύμβαση του νόμου αυτού και έχει ή είχε υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από εκτελεστή πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής κατά παράβαση της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της εσωτερικής νομοθεσίας,*

Αριθμός Απόφασης: 343/2022

υποχρεούται, πριν από την υποβολή των προβλεπόμενων στον Τίτλο 3 ένδικων βοηθημάτων, να ασκήσει προδικαστική προσφυγή ενώπιον της ΑΕΠΠ κατά της σχετικής πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής».

22. Επειδή, το άρθρο 17 του Ν. 2690/1999 «Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας» ορίζει ότι «1. Η ατομική διοικητική πράξη πρέπει να περιέχει αιτιολογία, η οποία να περιλαμβάνει τη διαπίστωση της συνδρομής των κατά νόμο προϋποθέσεων για την έκδοσή της. 2. Η Αιτιολογία πρέπει να είναι σαφής, ειδική, επαρκής και να προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου, εκτός αν προβλέπεται ρητώς στο νόμο ότι πρέπει να περιέχεται στο σώμα της πράξης. 3. Όταν η διοικητική πράξη εκδίδεται αυτεπαγγέλτως, τα αποδεικτικά στοιχεία συγκεντρώνονται με πρωτοβουλία του αρμόδιου για την έκδοσή της οργάνου. Όταν την έκδοση της διοικητικής πράξης ζητά ο ενδιαφερόμενος, αυτός οφείλει να υποβάλει τα δικαιολογητικά που καθορίζουν οι σχετικές διατάξεις, εκτός αν τα στοιχεία αυτά υπάρχουν στην αρμόδια για την έκδοση της πράξης διοικητική αρχή».

23. Επειδή η ως άνω Διακήρυξη ορίζει στο άρθρο 4.1 ότι «Ως ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές, τεκμαίρονται οικονομικές προσφορές που εμφανίζουν απόκλιση μεγαλύτερη των δέκα (10) ποσοστιαίων μονάδων από τον μέσο όρο του συνόλου των εκπτώσεων των παραδεκτών προσφορών που υποβλήθηκαν. Η αναθέτουσα αρχή δύναται να κρίνει ότι συνιστούν ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές και προσφορές με μικρότερη ή καθόλου απόκλιση από το ως άνω όριο. Στις παραπάνω περιπτώσεις, η αναθέτουσα αρχή απαιτεί από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής πρόσκλησης, η οποία αποστέλλεται μέσω της λειτουργίας «Επικοινωνία» του υποσυστήματος. Αν οικονομικός φορέας δεν ανταποκριθεί στη σχετική πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής εντός της άνω προθεσμίας και δεν υποβάλλει εξηγήσεις, η προσφορά του απορρίπτεται ως μη κανονική και καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγυητική επιστολή συμμετοχής. Αν οι εξηγήσεις δεν γίνουν αποδεκτές, η προσφορά απορρίπτεται, ωστόσο δεν καταπίπτει η εγγυητική επιστολή συμμετοχής. Οι παρεχόμενες εξηγήσεις του οικονομικού φορέα, οι οποίες υποβάλλονται, ομοίως, μέσω της λειτουργίας «Επικοινωνία», ιδίως ως προς τον προσδιορισμό οικονομικών μεγεθών, με τις

Αριθμός Απόφασης: 343/2022

οποίες ο προσφέρων διαμόρφωσε την προσφορά του, αποτελούν δεσμευτικές συμφωνίες και τμήμα της σύμβασης ανάθεσης που δεν μπορούν να μεταβληθούν καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται τα αναλυτικά αναφερόμενα στα άρθρα 88 και 89 του ν. 4412/2016».

24. Επειδή, κατά τα παγίως γενόμενα δεκτά από τη νομολογία, η διακήρυξη του διαγωνισμού αποτελεί κανονιστική πράξη, η οποία διέπει το διαγωνισμό και δεσμεύει τόσο την αναθέτουσα αρχή, η οποία διενεργεί αυτόν (ΕΣ Πράξεις VI Τμήματος 78/2007,19/2005,31/2003), όσο και τους διαγωνιζόμενους. Η δε παράβαση των διατάξεων (όρων) αυτής, οδηγεί σε ακυρότητα των εγκριτικών πράξεων του αποτελέσματος του διαγωνισμού και των κατακυρωτικών αυτού πράξεων (ΟΛΣΤΕ 2137/1993). Κατά συνέπεια, τυχόν παράβαση ουσιώδους όρου της διακήρυξης, είτε κατά τη διάρκεια του διαγωνισμού, είτε κατά τη συνομολόγηση της σύμβασης, καθιστά μη νόμιμη τη σχετική διαδικασία (ΕΣ Πράξη VI Τμήματος 78/2007).Επομένως, η αναθέτουσα αρχή θεσπίζοντας τους όρους της διακήρυξης αυτοδεσμεύεται και είναι υποχρεωμένη να τους εφαρμόσει χωρίς παρεκκλίσεις, η δε παράβαση των όρων αυτής οδηγεί σε ακυρότητα των εγκριτικών πράξεων του αποτελέσματος του διαγωνισμού. Παρομοίως, οι διαγωνιζόμενοι πρέπει να τηρούν απολύτως τους όρους της διακήρυξης και να υποβάλλουν την προσφορά τους σύμφωνα με αυτούς.

25. Επειδή, η υποχρέωση διαφάνειας έχει μεταξύ άλλων ως σκοπό να αποκλείσει τον κίνδυνο αυθαιρεσίας εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής (βλ., C-278/14, *SC EnterpriseFocusedSolutions SRL* ECLI:EU:C:2015:228,σκ. 25 και απόφαση *SAG ELV Slovensko* κ.λπ., C-599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 25 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία) και ο σκοπός αυτός δεν θα επιτυγχανόταν αν η αναθέτουσα αρχή μπορούσε να μην εφαρμόσει τους όρους στους οποίους η ίδια υποβλήθηκε (βλ., C-278/14, *SC EnterpriseFocusedSolutions SRL* ECLI:EU:C:2015:228,σκ. 27). Περαιτέρω επιβάλλεται η εφαρμογή των όρων της διακήρυξης κατά τρόπο ενιαίο για όλους τους προσφέροντες κατά την υποβολή, αλλά και αξιολόγηση προσφορών (ΔΕΕ, απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 2001, C-19/00 *SiacConstructionLtd*, Συλλογή 2001, σ. I-7725, σκέψεις 34 και 44 και

Αριθμός Απόφασης: 343/2022

απόφαση της 25ης Απριλίου 1996, C-87/94, *Επιτροπή κατά Βελγίου*, Συλλογή 1996, σ. I-2043, σκέψη 54).

26. Επειδή η αρχή της ίσης μεταχείρισης προϋποθέτει, περαιτέρω, ότι όλοι οι όροι και τρόποι διεξαγωγής της διαδικασίας αναθέσεως πρέπει να διατυπώνονται με σαφήνεια, ακρίβεια και χωρίς αμφισημία στην προκήρυξη του διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων, κατά τρόπον ώστε, αφενός να παρέχεται σε όλους τους ευλόγως ενημερωμένους και κανονικά επιμελείς υποψηφίους η δυνατότητα να κατανοούν το ακριβές περιεχόμενό τους και να τους ερμηνεύουν με τον ίδιο τρόπο και, αφετέρου, να καθίσταται δυνατός ο εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής αποτελεσματικός και επί ίσοις όροις έλεγχος τους αν οι προσφορές των υποψηφίων ανταποκρίνονται στα κριτήρια που διέπουν την εν λόγω σύμβαση (βλ., μεταξύ άλλων, για την αρχή της ίσης μεταχείρισης των οικονομικών φορέων στο πλαίσιο ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων τις αποφάσεις: της 29ης Απριλίου 2004, *Επιτροπή κατά CAS Succhi di Frutta*, C-496/99 P, EU:C:2004:236, σκέψη 110, και της 12ης Μαρτίου 2015, *eVigilo*, C-538/13, EU:C:2015:166, σκέψη 33, της 22ας Ιουνίου 1993, *Επιτροπή κατά Δανίας*, C-243/89, EU:C:1993:257, σκέψη 33, της 25ης Απριλίου 1996, *Επιτροπή κατά Βελγίου*, C-87/94, EU:C:1996:161, σκέψη 51, της 18ης Οκτωβρίου 2001, *eVigilo*, C-538/13, EU:C:2015:166, σκέψη 33, της 29ης Μαρτίου 2012, *SAG ELV Slovensko κ.λπ.*, C-599/10, EU:C:2012:191, σκέψη 36, καθώς και της 10ης Οκτωβρίου 2013, *Manova*, C-336/12, EU:C:2013:647, σκέψη 31).

27. Επειδή, περαιτέρω επιβάλλεται η εφαρμογή των όρων της διακήρυξης κατά τρόπο ενιαίο για όλους τους προσφέροντες κατά την υποβολή, αλλά και αξιολόγηση προσφορών (ΔΕΕ, απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 2001, C-19/00 *SiacConstructionLtd*, Συλλογή 2001, σ. I-7725, σκέψεις 34 και 44 και απόφαση της 25ης Απριλίου 1996, C-87/94, *Επιτροπή κατά Βελγίου*, Συλλογή 1996, σ. I-2043, σκέψη 54).

28. Επειδή, οι όροι που τίθενται επί ποινή αποκλεισμού από τη διακήρυξη, αποτελούν δέσμια αρμοδιότητα της Επιτροπής Διαγωνισμού να αποκλείσει την παρουσιάζουσα έλλειψη/απόκλιση προσφορά (ΣΤΕ 743/2000), σύμφωνα με την αρχή της ισότιμης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων και της διαφάνειας της διαδικασίας, που επιβάλλει την εφαρμογή τους κατά τρόπο ενιαίο για όλους τους προσφέροντες κατά την υποβολή, αλλά και αξιολόγηση

Αριθμός Απόφασης: 343/2022

προσφορών (ΔΕΕ, απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 2001, C-19/00 SiacConstructionLtd, Συλλογή 2001, σ. I-7725, σκέψεις 34 και 44 και απόφαση της 25ης Απριλίου 1996, C-87/94, Επιτροπή κατά Βελγίου, Συλλογή 1996, σ. I-2043, σκέψη 54)

29. Επειδή, η αρχή της τυπικότητας, η οποία διέπει γενικά τη διενέργεια των διαγωνισμών (βλ. ΣΤΕ 2889/2011, 4343/2005 κ.ά. βλ. και Ε.Α. 228/2013, ΣΤΕ 111/2006, 597/2007 κ. ά.) εξυπηρετεί τις ανάγκες της διαφάνειας, της αποφυγής του κινδύνου αλλοίωσης των προσφορών και της ευχερούς εξέτασης και αξιολόγησής τους (Δ. Ράικος, *Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων*, Β΄ Έκδοση, Εκδόσεις ΣΑΚΚΟΥΛΑ, 2017, σελ. 195 επ.). Σύμφωνα, δε, με την εν λόγω αρχή, δεν επιτρέπεται να τεθούν εκποδών διατάξεις της διακηρύξεως, οι οποίες θεσπίζουν υποχρέωση υποβολής με την προσφορά ορισμένων στοιχείων που απαιτούνται επί ποινή αποκλεισμού από τον διαγωνισμό.

30. Επειδή, ύστερα από την μελέτη του ηλεκτρονικού φακέλου της υπόθεσης, της κρινόμενης προδικαστικής προσφυγής, μετά των συνημμένων σε αυτή εγγράφων, των ισχυρισμών της παρεμβαίνουσας, μετά των συνημμένων σε αυτή εγγράφων, των Απόψεων της αναθέτουσας αρχής σχετικά με την υπό κρίση προσφυγή και του Υπομνήματος της προσφεύγουσας, προκύπτουν τα ακόλουθα: Η αναθέτουσα αρχή δεδομένου του τεκμηρίου ως ασυνήθιστα χαμηλής της προσφοράς του παρεμβαίνοντος λόγω της προβλεπόμενης από το νόμο απόκλισης μεγαλύτερης των δέκα (10) ποσοστιαίων μονάδων από τον μέσο όρο του συνόλου των εκπτώσεων των παραδεκτών προσφορών που υποβλήθηκαν ακολούθησε την προβλεπόμενη εκ του νόμου διαδικασία και προσκάλεσε τον παρεμβαίνοντα οικονομικό φορέα με την άνω αναφερόμενη αρχική και εν συνεχεία με την άνω συμπληρωματική πρόσκλησή της να αιτιολογήσει την τιμή της προσφοράς του. Συγκεκριμένα, ζήτησε εξηγήσεις α) για τα οικονομικά χαρακτηριστικά των μεθόδων και διαδικασιών κατασκευής του έργου, β) για τις επιλεγείσες τεχνικές λύσεις ή τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες που διαθέτετε για την εκτέλεση του έργου, γ) για την πρωτοτυπία του έργου που προτείνει ο οικονομικός φορέας, δ) για τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18 του Ν.4412/2016, περί αρχών που εφαρμόζονται στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 89 ίδιου νόμου, ε) για τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις του

Αριθμός Απόφασης: 343/2022

άρθρου 131 του Ν.4412/2016, περί υπεργολαβίας, στ) για το ενδεχόμενο χορήγησης κρατικής ενίσχυσης στον προσφέροντα, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 89 του Ν.4412/2016, περί δικαιολογητικών σχετικά με τις ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές, ενώ ιδιαίτερα σημείωσε ότι ανωτέρω εξηγήσεις πρέπει να λαμβάνουν υπ' όψη, με ποινή θεώρησης ως μη ικανοποιητικές από την Αναθέτουσα Αρχή, το περιεχόμενο των εγγράφων της σύμβασης και ότι σε αυτές θα πρέπει να προσεγγίζονται ενδεικτικά τα κάτωθι, ήτοι διεξοδική ανάλυση του «Σχεδίου Υλοποίησης του Αντικειμένου της Σύμβασης» (τεχνικές λύσεις που αιτιολογούν την χαμηλή προσφορά, ύπαρξη τυχόν εξαιρετικά ευνοϊκών συνθηκών που διαθέτει ο προσφέρων, αποδεδειγμένη εμπειρία σε αντίστοιχα έργα, όπου οι εμπειρία και οι λύσεις αυτές μείωσαν το κόστος κλπ), το βασικό χρονοδιάγραμμα εργασιών με ανάλυση ανά εβδομάδα, στο οποίο θα προσδιορίζονται και οι αναγκαίοι πόροι και μέσα για την υλοποίησή του έργου (ανθρώπινο δυναμικό, μηχανήματα, υλικά κλπ), οι χρόνοι διάθεσης και απασχόλησης αυτών ανά μέτωπο εργασιών, συμπεριλαμβανομένων και των παραδοχών και θεωρήσεων αποδόσεων των μηχανημάτων και του προσωπικού και η τεκμηρίωση αυτών, το κόστος των χρησιμοποιούμενων υλικών σε σχέση με τις απαιτούμενες προδιαγραφές και την ποιότητά τους (σχέση αποδοτικότητας – κόστους, εθνικές διατάξεις καθορισμού τιμών συγκεκριμένων αγαθών, εθνικές ή ευρωπαϊκές διατάξεις περιβαλλοντικού δικαίου), το κόστος εργασίας (κείμενες διατάξεις εργατικού δικαίου, συλλογικές συμβάσεις, διατάξεις ασφαλιστικού δικαίου κλπ). Επί των ανωτέρω, ο παρεμβαίνων στην από 14-11-2021 αιτιολόγηση της προσφοράς του παρουσίασε αναλυτικά οικονομικά στοιχεία κόστους κατασκευής του έργου, τα μηχανήματα του υπό ανάθεση έργου και το ανθρώπινο δυναμικό που θα χρησιμοποιήσει, τη σειρά των εργασιών που θα εκτελέσει και τον εκτιμώμενο χρόνο ολοκλήρωσής τους και τη συμμόρφωσή του προς διάφορες διατάξεις της νομοθεσίας. Περαιτέρω, δεδομένου ότι με την ανωτέρω αναφερόμενη συμπληρωματική πρόκληση για διευκρινήσεις της αναθέτουσας αρχής ζητήθηκαν συμπληρωματικά στοιχεία αιτιολόγησης της προσφοράς του παρεμβαίνοντος, με την σχετική από 02-12-2021 (2^η) συμπληρωματική αιτιολόγησή του, η οποία έχει συνημμένη μία (1) οικονομική προσφορά προμηθευτή του (αρχείο με την ονομασία «Προσφορά Στηθαίων Ασφαλείας» συνημμένο στην 2^η συμπληρωματική αιτιολόγησή του),

Αριθμός Απόφασης: 343/2022

ο παρεμβαίνων επέμεινε στην αρχική του αιτιολόγηση και συμπερασματικά κατέληξε δηλώνοντας ότι όσα παρέθεσε είναι πλήρη, ότι ο ίδιος ως Διπλωματούχος Μηχανικός με 40 χρόνια δράση, αλλά και κάθε μηχανικός που γνωρίζει, κάνοντας τους αναγκαίους υπολογισμούς, αποδεικνύει ότι από το κεφάλαιο αυτό αποκομίζει κέρδος, ενώ υποστήριξε ότι η αιτιολόγηση που υπέβαλε αρχικώς την 14-11-2021, καθώς και ότι η συμπληρωματική διευκρινιστική, αποδεικνύουν ότι με την προσφερθείσα έκπτωση εκ μέρους του, το έργο θα παρουσιάσει κέρδος περισσότερο από 10.000 ευρώ και ότι αν συμπίσει τα σχετικά κόστη θα αποκομίσει ακόμη και 15.000 ευρώ. Η ανωτέρω δε συμπληρωματική διευκρίνιση εκ μέρους του παρεμβαίνοντος δόθηκε επί των κάτωθι ερωτημάτων της αναθέτουσας αρχής, ως αυτά περιλαμβάνονται στην σχετική συμπληρωματική της πρόσκληση περί παροχής διευκρινήσεων της προσφοράς του παρεμβαίνοντος ως ασυνήθιστα χαμηλής, ήτοι διεξοδική ανάλυση του «Σχεδίου Υλοποίησης του Αντικειμένου της Σύμβασης», το οποίο θα περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον τις συγκεκριμένες τεχνικές λύσεις που αιτιολογούν την χαμηλή προσφορά του (με λεπτομερείς αναφορές σε κατασκευαστικές μεθόδους και λύσεις), αποδεδειγμένη εμπειρία σε αντίστοιχα έργα (με αναφορά σε συγκεκριμένα έργα ανάλογης δυσκολίας και πολυπλοκότητας, όχι γενικά οδοποιία, οικοδομικά κλπ), όπου οι εμπειρία και οι λύσεις αυτές μείωσαν το κόστος κλπ, βασικό χρονοδιάγραμμα εργασιών με ανάλυση ανά εβδομάδα, στο οποίο επιπλέον θα προσδιορίζονται οι αναγκαίοι πόροι και μέσα για την υλοποίησή του έργου (ανθρώπινο δυναμικό, μηχανήματα, υλικά κλπ), με αναλυτική τεκμηρίωση αυτών (συμβάσεις προσωπικού, άδειες μηχανημάτων, προμήθεια υλικών κλπ), οι χρόνοι διάθεσης και απασχόλησης αυτών ανά μέτωπο εργασιών, συμπεριλαμβανομένων και των παραδοχών και θεωρήσεων αποδόσεων των μηχανημάτων και του προσωπικού και η τεκμηρίωση αυτών, το κόστος των χρησιμοποιούμενων υλικών σε σχέση με τις απαιτούμενες προδιαγραφές και την ποιότητά τους, η σχέση αποδοτικότητας – κόστους (αναφορά στα συγκεκριμένα υλικά του έργου, τεκμηριωμένα με συγκεκριμένες πρόσφατες προσφορές από προμηθευτές), εθνικές διατάξεις καθορισμού τιμών συγκεκριμένων αγαθών, ή άλλο τρόπο προσδιορισμού του κόστους, εθνικές ή ευρωπαϊκές διατάξεις περιβαλλοντικού δικαίου, οι οποίες επηρεάζουν το κόστος, το κόστος εργασίας (κείμενες διατάξεις εργατικού δικαίου, συλλογικές

Αριθμός Απόφασης: 343/2022

συμβάσεις, διατάξεις ασφαλιστικού δικαίου κλπ), τον τρόπο συμμόρφωσης προς τις υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18 του Ν.4412/2016, περί αρχών που εφαρμόζονται στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 89 ίδιου νόμου, αναφορά στη Συλλογική Σύμβαση Εργασίας (ΣΣΕ), στην οποία υπάγονται οι εργαζόμενοι και δικαιολογητικά, από τα οποία προκύπτουν οι νόμιμες αποδοχές των εργαζομένων και οι αντίστοιχες ασφαλιστικές εισφορές τους, τον τρόπο συμμόρφωσης προς τις υποχρεώσεις του άρθρου 131 του Ν.4412/2016, περί υπεργολαβίας, όνομα, τα στοιχεία επικοινωνίας και τους νόμιμους εκπροσώπους των υπεργολάβων του, οι οποίοι θα συμμετέχουν στο εν λόγω έργο και το ποσοστό επί της συνολικής αξίας της σύμβασης που προτίθεται ο βασικός ανάδοχος να αναθέσει σε υπεργολάβους. Με την προσβαλλόμενη κρίθηκε ότι τα αναγραφόμενα από τον παρεμβαίνοντα στις άνω πολυσέλιδες αιτιολογήσεις του δεν απέχουν από την πραγματικότητα και περιγράφουν τον τρόπο προμήθειας των υλικών, της εξεύρεσης των μηχανημάτων καθώς και την μεθοδολογία εκτελέσεως των δημοσίων έργων που ισχύουν και εφαρμόζονται από τους Αναδόχους των έργων, καθώς και ότι λαμβανομένου επίσης υπ' όψη του γεγονότος ότι στην ίδια ακριβώς περιοχή και σχεδόν πρόσφατα ολοκληρώθηκε ίδιας φύσεως έργο με επιτυχία και σχεδόν διπλάσια έκπτωση και συγκεκριμένα το έργο με τίτλο «Βελτίωση της ασφάλειας του δρόμου ... Δήμου ... Π.Ε. ...», προϋπολογισμού 500.000 €, με έκπτωση 58,60%, δημιουργείται ακράδαντα στην Επιτροπή Διαγωνισμού η πεποίθηση ότι ο παρεμβαίνων δύναται να ολοκληρώσει επιτυχώς το έργο του θέματος. Περαιτέρω, στις άνω Απόψεις της επί της κρινόμενης προσφυγής η αναθέτουσα αρχή, παραθέτοντας την αιτιολογία της προσβαλλόμενης καθώς και συμπληρωματική αιτιολογία υποστηρίζοντας ότι σύμφωνα με τα προαναφερθέντα, καθώς επίσης και το γεγονός ότι η Αναθέτουσα Αρχή αξιολογεί τις παρεχόμενες πληροφορίες, σε συνεννόηση με τον προσφέροντα (άρθρο 88 του Ν.4412/2016), θεωρεί ότι τα παρεχόμενα στοιχεία του παρεμβαίνοντος δεν απέχουν από την πραγματικότητα και περιγράφουν τον τρόπο προμήθειας των υλικών, της εξεύρεσης των μηχανημάτων καθώς και την μεθοδολογία εκτελέσεως των δημοσίων έργων που ισχύουν και εφαρμόζονται από τους Αναδόχους των έργων και κατά συνέπεια εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το σχετικά χαμηλό επίπεδο της τιμής που

Αριθμός Απόφασης: 343/2022

προτείνεται, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που αναφέρονται σε αυτήν, σύμφωνα και με όσα αναφέρει η Επιτροπή Διαγωνισμού, ενώ ανέφερε ότι από την εμπειρία της Υπηρεσίας, έχει αποδειχθεί ότι εκπτώσεις στα δημόσια έργα της τάξεως του 30%, είναι από τις μικρότερες γενικότερα συνηθισμένες, παραδεκτές και υλοποιήσιμες.

Σύμφωνα με τα προδιαληφθέντα, η αναθέτουσα αρχή προέβη εν προκειμένω παραδεκτώς σε συμπληρωματική αιτιολογία της προσβαλλόμενης πράξης κατ' άρθρο 365 του Ν. 4412/2016, αντικρούοντας τις αιτιάσεις της προσφεύγουσας σχετικά με τα κονδύλια που έχει δηλώσει ο παρεμβαίνων στην προσφορά του, τα οποία κατά την κρίση της αιτιολόγησαν το ποσοστό έκπτωσης που αυτός προσέφερε διότι κατά την αιτιολογημένη κρίση της τα παρεχόμενα στοιχεία του παρεμβαίνοντος οικονομικού φορέα δεν απέχουν από την πραγματικότητα και περιγράφουν τον τρόπο προμήθειας των υλικών, της εξεύρεσης των μηχανημάτων καθώς και την μεθοδολογία εκτελέσεως των δημοσίων έργων που ισχύουν και εφαρμόζονται από τους Αναδόχους των έργων και κατά συνέπεια εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το εκ πρώτης όψεως εμφανιζόμενο ως χαμηλό επίπεδο της τιμής που προτείνεται, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που αναφέρονται σε αυτήν, ενώ ως υποστηρίζει η αναθέτουσα αρχή, από την εμπειρία της Υπηρεσίας, έχει αποδειχθεί ότι εκπτώσεις στα δημόσια έργα της τάξεως του 30%, είναι από τις μικρότερες γενικότερα συνηθισμένες, παραδεκτές και υλοποιήσιμες. Επομένως, σύμφωνα με τα ανωτέρω, δοθέντος ότι, αφενός μεν η προσβαλλόμενη περιλαμβάνει αξιολόγηση ως προς το μη ασυνήθιστα χαμηλό ύψος της οικονομικής προσφοράς του παρεμβαίνοντος, αφετέρου η αναθέτουσα αρχή με τις ως άνω Απόψεις της απάντησε στους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας, η αρχική της κρίση, μετά τις διευκρινήσεις (αρχική και συμπληρωματική) που παρασχέθηκαν από τον παρεμβαίνοντα, ότι η προσφορά του παρεμβαίνοντος δεν είναι ασυνήθιστα χαμηλή είναι αιτιολογημένη και δεν διαμορφώθηκε κατά κακή χρήση της διακριτικής της ευχέρειας. Η αιτιολογία της προσβαλλόμενης, καθώς και η συμπληρωματική αιτιολογία που εμπεριέχεται στις Απόψεις της αναθέτουσας αρχής, είναι ειδική, σαφής και πλήρης καθώς αξιολογεί και τους ισχυρισμούς και τα έγγραφα που επικαλέστηκε και προσκόμισε ο παρεμβαίνων ούτως ώστε να αντικρούσει τους ουσιώδεις ισχυρισμούς της προσφεύγουσας και να αναλύει

Αριθμός Απόφασης: 343/2022

για ποιους λόγους έκρινε ως μη ασυνήθιστα χαμηλή την προσφορά του παρεμβαίνοντος με βάση ειδικώς τα στοιχεία που αυτός επικαλείται, ως βάσιμα υποστηρίζει η αναθέτουσα αρχή και ο παρεμβαίνων. Εξάλλου, στην άνω παρέμβασή του, ο παρεμβαίνων απαντάει αιτιολογημένα στους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας, ενώ με τους εμπειροχόμενους την άνω παρέμβασή του ισχυρισμούς αναλύει εκ νέου τις υποβαλλόμενες ενώπιον της αναθέτουσας αρχής αιτιολογήσεις του για την τιμή της προσφοράς του, αποδεικνύοντας εκ νέου ότι αυτή, ως έκρινε και η αναθέτουσα αρχή, δεν είναι ασυνήθιστα χαμηλή, με αποτέλεσμα να δύναται να ολοκληρώσει επιτυχώς το υπό ανάθεση έργο του προκείμενου διαγωνισμού. Αβάσιμα η προσφεύγουσα ισχυρίζεται με τους ισχυρισμούς της κρινόμενης προσφυγής της ότι η προσβαλλόμενη απόφαση της Αναθέτουσας Αρχής είναι ακυρωτέα, ως μη επαρκώς αιτιολογημένη, καθώς και με το ως άνω Υπόμνημά της ότι η αναθέτουσα αρχή με της Απόψεις την δεν παραθέτει συμπληρωματική αιτιολογία, διότι, κατά την προσφεύγουσα, δεν εξηγεί από ποια στοιχεία προκύπτει η τεκμηρίωση των αναγκαίων πόρων για την υλοποίηση του έργου, ποιες οι αποδόσεις των μηχανημάτων και του προσωπικού κλπ, ποιο το άμεσο και το έμμεσο κόστος της προσφοράς του προσωρινού αναδόχου διότι, από την ανάλυση που προηγήθηκε, η αναθέτουσα αρχή επί των ερωτημάτων που έθεσε στον παρεμβαίνοντα με την αρχική και την συμπληρωματική της πρόσκληση αξιολόγησε τις απαντήσεις και τα δεδομένα που αναφέρθηκαν από αυτόν στις υποβληθείσες αιτιολογήσεις του, κρίνοντάς τες επαρκείς, αιτιολογώντας περαιτέρω ότι οι εκπτώσεις στα δημόσια έργα της τάξεως του 30%, είναι από τις μικρότερες γενικότερα συνηθισμένες, παραδεκτές και υλοποιήσιμες. Επομένως, σύμφωνα με τα ανωτέρω, η αιτιολογία της προσβαλλόμενης, καθώς και η συμπληρωματική αιτιολογία που περιλαμβάνεται στις απόψεις της αναθέτουσας αρχής, είναι ειδική, σαφής και πλήρης, προκύπτει δε από τα στοιχεία του φακέλου, έγινε δε χωρίς να διαμορφωθεί κακή χρήση της διακριτικής της ευχέρειας, απορριπτομένων των περί του αντιθέτου ισχυρισμών της προσφεύγουσας, γενομένων δεκτών των ισχυρισμών της αναθέτουσας αρχής και του παρεμβαίνοντος. Επί του ισχυρισμού της προσφεύγουσας ως αυτός εμπειριέχεται στο ως άνω Υπόμνημά της ότι είναι απορριπτέα η προσπάθεια του παρεμβαίνοντος να αιτιολογήσει μέσω της παρέμβασής του την προσφορά του το πρώτον

Αριθμός Απόφασης: 343/2022

ενώπιόν της ΑΕΠΠ με την παράθεση έστω κάποιου υποτυπώδους κοστολογίου και με την υποβολή μερικών αποδεικτικών μέσων καθόσον η αιτιολόγηση και τα αποδεικτικά στοιχεία που την τεκμηριώνουν οφείλουν να κατατεθούν ενώπιον της αναθέτουσας αρχής και να αξιολογηθούν από αυτήν και όχι το πρώτον ενώπιον της ΑΕΠΠ, η οποία δεν μπορεί να εξετάσει πρωτογενώς το περιεχόμενό της και τα έγγραφα που τη συνοδεύουν, λεκτέα είναι τα εξής: ως κρίθηκε αμέσως ανωτέρω η αιτιολογία της προσβαλλόμενης, ως αυτή συμπληρώθηκε με την εμπειροχόμενη στις άνω Απόψεις αιτιολογία της αναθέτουσας αρχής, είναι πλήρης, ειδική και σαφής, προκύπτει δε από τα στοιχεία του φακέλου και όσων εγγράφων προσκομίστηκαν με τις άνω δύο αιτιολογήσεις του παρεμβαίνοντος ενώπιον της αναθέτουσας αρχής σε εκείνο το στάδιο, γεγονός που δεν αναιρείται από τα προσκομιζόμενα ενώπιον της ΑΕΠΠ στοιχεία, απορριπτόμενου ως εκ τούτου του σχετικού ισχυρισμού της προσφεύγουσας. Τέλος, ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας ότι το συγκεκριμένο έργο δεν είναι ένα συνηθισμένο έργο οδοποιίας διότι είναι η ολοκλήρωση του έργου στο οποίο έχασε τη ζωή του χειριστής μηχανήματος (γκρέϊντερ) κατά την εκτέλεση των εργασιών της προηγούμενης εργολαβίας και για το λόγο αυτό η συμμετοχή στο διαγωνισμό δεν ήταν μεγάλη, αφενός είναι άνευ νομικής σημασίας, διότι από το ανωτέρω δυστύχημα δεν προκύπτει η επικαλούμενη από την προσφεύγουσα τεχνική ιδιαιτερότητα του έργου, και αφετέρου προβάλλεται απαραδέκτως διότι αφορά σε άλλη διαγωνιστική διαδικασία, πρωτίστως λόγω της αρχής της αυτοτέλειας των διαγωνισμών (ΣτΕ ΕΑ 200, 72/2015, 269/2014, 416, 215-216/2013).

Ως εκ τούτου, σύμφωνα με προρρηθέντα, οι ισχυρισμοί της κρινόμενης προσφυγής πρέπει να απορριφθούν ως αβάσιμοι.

31. Επειδή γίνεται δεκτή, εν συνόλω, η εισήγηση.

32. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, η κρινόμενη προδικαστική προσφυγή πρέπει να απορριφθεί.

33. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, η παρέμβαση πρέπει να γίνει δεκτή.

34. Επειδή, ύστερα από την σκέψη 32, το παράβολο που κατέθεσε η προσφεύγουσα πρέπει να καταπέσει (άρθρο 363 του Ν. 4412/2016).

Για τους λόγους αυτούς

Αριθμός Απόφασης: 343/2022

Απορρίπτει την προδικαστική προσφυγή.

Δέχεται την παρέμβαση.

Ορίζει την κατάπτωση του καταβληθέντος παραβόλου.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 18 Φεβρουαρίου 2022 και εκδόθηκε στις 10 Μαρτίου 2022 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

Η Πρόεδρος
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΛΑΜΙΩΤΗ

Η Γραμματέας
ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΚΑΛΑΝΤΖΗ